

καθολικῶν ἐκκλησιῶν: 4854 καὶ 4855. Τότε εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐνεργῇ ἡ Ἐπιτηρητικὴ Ἐπιτροπὴ Ἐνῶ αὕτη προέβαιναν εἰς τὴν τιμωρίαν τῶν κακούργων, οἱ φιλήσυχοι κάτοικοι ἐδύναντο ν' ἐνθυμηθῶσιν ὅτι εἶναι χριστιανοί· συνέλεγον δὲ συνδράμας καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ὑλικῆς εὐημερίας συνεπίπτε μετὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου τῶν ἐκκλησιῶν. Καὶ τὰ σχολεῖα τότε ἤρχισαν νὰ συνιστῶνται. Ἐν τούτοις ἡ πολυτέλεια τῶν οἰκοδομῶν τούτων εἶναι ὑπερβολικὴ καὶ δυσανάλογος.

Τὸ Μογγομερὺ καὶ τὸ Μάρκετ-στρήτ (Market street) εἰσὶν αἱ μεγάλαί ἀρτηρίαι τῆς κάτω πόλεως· διέρχονται δὲ διὰ τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν συνοικιῶν. Ἐν αὐταῖς βλέπει τις τὴν μεγάλην τῶν κατοίκων συγκέντρωσιν, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ ὁδοὶ εἰσὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἡττον ἤρημοι. Οἱ πλείστοι τῶν ἐμπόρων ἔχουσι τὰς οἰκίας των ἐν τῇ ἄνω πόλει, αἱ πλείεσται δὲ τούτων εἰσὶ πλήρεις κονιορτοῦ καὶ φέρουσι διάφορα χρώματα.

Ταῦτα πάντα δὲν εἶναι ἐπαγωγὰ καὶ ὅμως, πρᾶγμα ἀπίστευτον, ἅμα μείνης ὀκτὼ ἡμέρας εἰς ἄγιον Φραγκίσκον ἀρχίζει νὰ σοὶ ἦναι εὐχάριστος ἡ διαμονή. Ὅλοι σχεδὸν οἱ ξένοι κάτοικοι, ἰδίως οἱ Γερμανοί, ὅτε ἤλθον ἐνταῦθα, ἐν καὶ μόνον ὠνευροπέλουν — νὰ κερδήσωσι ταχέως καὶ νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των· ὅταν ὅμως ἐπέστη ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔμελλον ν' ἀναχωρήσωσι, μετέβαλαν γνώμην ἢ μᾶλλον φρόνημα. Μένουσιν ὅθεν, ἢ, ἂν ἀποφασίσωσι ν' ἀναχωρήσωσι, συχνότερον ἐπανέρχονται μετὰ τινὰ χρόνον. Ἡ καλιφορνικὴ αὕτη ζωὴ ἔχει βεβαίως θέλγητρα, τὰ ὅποια οὐδεὶς ἀποφεύγει. Τὰ πάντα εἶναι μεγάλα, τὰ πάντα εὐκόλα, τοῦλάχιστον ἐν τῇ ιδέᾳ τῶν ἀνθρώπων εἴτινες νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἱκανοὺς διὰ πάντα, καὶ ἐνταῦθα ὑπερισχύει ἡ ιδέα αὕτη. Ἀπαντες αἰσθάνονται ἑαυτοὺς ἀνεξαρτήτους. Τὸ διάστημα εἶναι ἄπειρον, καὶ τὸ διάστημα τοῦτο σοὶ ἀνήκει· ἐπίσης δὲ καὶ τὸ μέλλον. Ἡ πεποίθησις αὕτη, ἡ βαθέως ἐρριζωμένη εἰς

τὰς ψυχὰς, βοηθεῖ τὰς τολμηρὰς ἐπινοήσεις, σὲ ὁδηγεῖ κατὰ τὰς ὥρας τῆς παραχῆς καὶ ἀβεβαιότητος, ἐμψυχώνει τοὺς ἀποτεθαρρημένους, ὑποστηρίζει αὐτοὺς ἐν ταῖς δοκιμασίαις. Ἡ ἠθικὴ ἀτμόσφαιρα, ὡς καὶ ὁ ἀὴρ ἐν ἀναπνέει, ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ πνεύματος ὡς ὁ καμπανίτης. Ἀνάλογος εἶναι καὶ ὁ βίος ἐν διαγούσι. Διαιτελεῖς ἐν ταλαιπωρίᾳ ἢ ἐν ἀφθονίᾳ. Ἐὰν ἦσαι πτωχός, ἐργάσθητι· εἶσαι κύριος τῆς τύχης σου· καὶ ἐργάζεσαι τωόντι. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, κατὰ τὰς μακαρίας ἐκείνας ἡμέρας, καὶ πρὸ ὀλίγου ἔτι, δὲν ἦτο σπάνιον νὰ ἴδῃς εὐγενεῖς (gentlemen) προσφέροντας τὰς ὑπηρεσίας των ἐν ταῖς γωνίαις τῶν ὁδῶν ὡς ἀχθοφόροι. Ἐβλεπέ τις αὐτοὺς φέροντας ἐπὶ τῶν ὤμων, οὐς ἐκάλυπτεν ἄριστον ἐκ καλοῦ ἐριούχου ἔνδυμα, σάκκους ἀλεύρων, κιβώτια ὁδοπορικὰ, κλειδοκύμβαλα. Ἐκάστη πορεία ἤξιζεν ἐν δόλλαρ. Σήμερον ὅμως πολὺ ἀπέσχομεν τῆς ἀρχετύπου ταύτης, ἐξαιρετικῆς καὶ φαντασιώδους καταστάσεως. Ἐκαστοεῦρε τὴν ἐργασίαν του, ἔστρωσεν, ὅπως λέγουσιν. Ἐλλειψίς βραχιόνων δὲν ὑπάρχει πλέον, ἀλλὰ ἡ τιμὴ τῆς ἐργασίας, ἡ μυθώδης καθ' ἡμᾶς, ἔμεινεν ἡ αὐτή. Μὴ νόμιζε ὅμως ὅτι τὰ πρὸς διατροφήν καὶ συντήρησιν εἰσὶ τόσον ὑπερτετιμημένα ὅσον περιηγηταὶ τινες θέλουσι νὰ πιστώσωσιν. Εἰς τὰ πρῶτα ξενοδοχεῖα πληρόνεις τὴν ἡμέραν τρία δόλλαρ (47 1/2 φράγκα, ὡς ἔγγιστα), τὰ πάντα δὲ περιλαμβάνονται ἐν αὐτοῖς, ἐκτὸς τοῦ οἴνου. Πρόσθετα ἔξοδα δὲν ὑπάρχουσι. Σοὶ παρέχουσι δὲ ἄριστον δωμάτιον καὶ σὲ τρέφουσι δαψιλῶς. Ἴσως τὰ φαγητὰ, ὅπως μαγειρεύονται, δὲν σ' ἀρέσκουσι· πλὴν ἡ ποιότης δὲν εἶναι κακή. Πρὸς τούτοις ἔχεις ὅλας τὰς ἀναπαύσεις τῶν ἀμερικανικῶν ξενοδοχείων. Δι' ὠραῖον καὶ μέγα σαλόνιον, φωτιζόμενον ὑπὸ βῆξ μυζωτήρων φωταερίου καὶ θερμαινόμενον ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἐσπέρας, πληρόνως πέντε δόλλαρ, ἐνῶ ἐν Λονδίῳ, Παρισίοις, Βιέννῃ θὰ ἔδαπάνων περισσότερα. Οἱ μεταλλουργοὶ καὶ ὅσοι ἀμερίμνως ἔχουσι

περὶ κομψότητος εὐρίσκουσιν οἰκίας ἐν αἷς ἄριστα οἰκοῦσι καὶ διατρέφονται ἀντὶ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος δόλλαρ τὴν ἡμέραν.

Ἐκπλήσσομαι εὐρίσκων πανταχοῦ μεγίστας προόδους. Εἰς τὰ δημόσια κτίρια, εἰς τὰ γραφεῖα τῶν μεγάλων τραπεζιτῶν, εἰς τὰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ εἰς τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα ἐφήρμοσαν τὰς τελευταίας κατακτήσεις τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μηχανικῆς. Τὸ ἀέρισμα τῶν δωματίων, ὅπερ παρ' ἡμῖν διατελεῖ εἰς νηπιώδη κατάστασιν, εἶναι θαυμάσιον. Τὰ ληφθέντα μέτρα πρὸς φωτισμὸν καὶ διοχέτευσιν τοῦ ὕδατος, πρὸς θερμασμὸν, δι' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ὑπηρεσίας, εἶναι ὅσον ἐνεστὶν ἐντελῆ. Παράβαλε τὰ μεγάλα ἀτμόπλοα τοῦ Εἰρηνικοῦ πρὸς τὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν τέρψιν, τὰ τελευταῖα ὕστεροῦσι πολύ. Ὁ ἅγιος Φραγκίσκος προδήλως ὑπερέβη τὸ Λονδίνον καὶ τὴν Νέαν Ὑόρκην. Τοῦτο μόνον θὰ κατέπληττέ τινα καὶ ἂν ἡ πόλις αὕτη δὲν ἦτον ὅασις, ἦν ἀφ' ἐνὸς μὲν αἱ ἔρημοι τῆς ἀμερικανικῆς ἡπείρου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Εἰρηνικὸς καὶ ὁ Ἰνδικὸς Ὠκεανὸς χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Τὸ πρᾶγμα ὅμως δὲν χρήζει ἐξηγήσεως. Ἐνταῦθα τὰ πάντα πρέπει νὰ δημιουργηθῶσι, νὰ οἰκοδομηθῶσιν ἐκ θεμελίων, οὕτως εἰπεῖν. Δὲν ἀναχαιτίζονται, οὔτε κωλύονται διότι ὑπάρχουν πρὶν ἄλλα κτίσματα. Τὸ παρελθόν; Ἀλλὰ παρελθὸν δὲν ὑπάρχει· τοῦτο δὲ εἶναι τὸ μυστικὸν τοῦ καλιφορνιακοῦ βίου. Πρόσθετε ὅτι ὑπάρχει ἀργύριον διὰ πάντα· ἦτοι ἢ ἔχουσιν ἢ δὲν ἔχουσιν· ἂν δὲν ἔχωσι, θὰ ἀποκτήσωσιν, ὅπερ τὸ αὐτὸ, διότι ἔχουσι πίστῳσιν. Πρὸ οὐδεμιᾶς δαπάνης ἀπισθοχωροῦσιν· ἐπωφελοῦνται δὲ πάσας τὰς ἐφευρέσεις τὰς ἐξεληθούσας ἐκ τῶν κερδοσκοπικῶν κεφαλῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀνατολικῶν Πολιτειῶν, οἰκειοποιοῦνται αὐτάς καὶ τὰς ἐφαρμόζουσιν ἐν ἐκτάσει.

Καὶ τὸ κλίμα ἔχει τὰ θάλατρά του —

συνεχῆς ἔαρ, μάλιστα κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅπερ οὔτε χιόνα γινώσκει, οὔτε πάγον· ἀπ' ἐναντίας δὲ κατὰ τὸ θέρος ἐπικρατοῦσι ψυχὸς καὶ ὁμίχλη. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ὥραν τοῦ ἔτους οἱ φιλάσθεναι, καλῶς πράττοντες, ἀναχωροῦσιν· ὅπως δ' ἀπαλλαγῶσι τοῦ δριμέος ψύχους τοῦ Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου διαπλέουσι τὸν κόλπον καὶ καταφεύγουσιν εἰς Ὀάκλανδ, τοῦ πλοῦ μίαν καὶ μόνην διαρκοῦντος ὥραν. Ἐκεῖ τὸ κλίμα εἶναι συγκερασμένον καὶ δὲν ἐπικρατεῖ καύσων, διότι τὸ μέρος κεῖται μεταξὺ τῆς ὁμιχλώδους χώρας τῆς Χρυσῆς Πύλης καὶ τῶν θερμῶν πεδιάδων τοῦ ἐσωτερικοῦ.

Ἐνταῦθα δὲ μὴ λησμονήσωμεν τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀνθέων, τῶν ὀπωρῶν καὶ τῶν ἰχθύων, πράγματα ἅτινα εὐκόλως πᾶς τις δύναται νὰ ἔχη· μόνη δὲ ἡ θεὰ τῶν θησαυρῶν τούτων τῆς φύσεως, ἐκτεθειμένων εἰς τὰς ἀγορὰς, εὐφραίνει τὴν καρδίαν Ἀφθονα πορτοκάλια πωλοῦνται, ἐρχόμενα ἐκ μακρῶν ἀποστάσεων, ἐκ τῶν μεσημβρινῶν μερῶν τῆς Πολιτείας, ἐκ τοῦ *Los Angelles*, ἐκ τοῦ *San Diego*, κτλ. τὰ πλείστα δὲ εἰσάγονται δι' ἰστιοφόρων, ἅτινα διανύουσι τὸν ἀπὸ Τάϊτης καὶ λοιπῶν νήσων πλοῦν εἰς 20 ἕως 30 ἡμέρας.

Ἐκαστον βῆμα σοὶ ἀναπολεῖ τὰς μεγάλας ἀποστάσεις αἵτινες σὲ χωρίζουσιν ἀπὸ τὸν παλαιὸν κόσμον. Ἐνταῦθα ἀπαντᾷ τις τὴν ἀπωτάτην Ἀνατολὴν καὶ τὴν ἀπωτάτην Δύσιν, ἐν ἀγίῳ Φραγκίσκῳ δὲ μαρθάνει τις ὅτι ἡ γῆ εἶναι στρογγύλη καὶ ὅτι τὰ ἄκρα συνάπτονται. Ἡ ὁδὸς Μογγομερὺ γέμει διαβατῶν ἀργῶν, ὑπηρέτραι δὲ καὶ Γερμαναὶ μαγεύουσιν ἐπιστρέφουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Οἱ Γερμανοὶ εἰσὶ λίαν πολυάριθμοι ἐνταῦθα καὶ ἐνίοτε μόνον τὴν γλῶσσαν τούτων ἀκούει τις. Παρέκει πλήττους τὰ ὦτά σου οἱ ἀκατάληπτοι φθόγγοι τῶν τέκνων τοῦ Οὐρανίου Κράτους· δύο δὲ τούτων, πελιδνοὶ ἐξ ὀργῆς, ἐξυβρίζονται, ὡς ὑποθέτω. Δὲν προτείνουσι τὴν πυγμὴν, διότι ἐν Κίνα τοῦτο εἶναι σημεῖον σεβασμοῦ, ἀλλὰ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν κινεῦντες αὐ-

τὴν ἰσχυρῶς. Οἱ φίλοι των, ἀποτελοῦντες κύκλον, γελῶσι διακεχυμένως. Οἷα δύσμορφος κοινωνία! Ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ εὐρίσκεται ἐν μέσῳ ὁμίλου Ἰρλανδῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, γνωρίζομένων ἐκ τῆς διαλέκτου καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν των, τῶν γυναικῶν ἔχουσιν ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ φερουσὶν πέπλους (μαντίλιας). Οἱ Μεξικανοὶ δὲν ἐξέλιπον ὁλοσχερῶς, κατέχουσι δὲ μίαν τῶν συνοικιῶν τῆς ἄνω πόλεως. Εἰσὶ μιξογενεῖς, ἀλλ' ὑπερισχύει ὁ ἀνδρολογισκός, ἥτοι ἀραβικὸς τύπος. Οἱ ἀληθεῖς Ἀμερικανοί, οἱ ἐκ τῶν Πολιτειῶν ἄνδρες, οἱ Γιάγκη, ἀποτελοῦσι τὴν μειονοψηφίαν. Ἐν ἀρχῇ ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ μόνοι κύριοι καὶ νῦν δὲ δίδουσι πρῶτοι τὸ παράδειγμα τῆς προόδου, ἐκφέρουσιν ἰδέας καὶ διευθύνουσι τὸ κυριώτερον ἐμπόριον, ἀλλὰ δὲν εἶναι κύριοι τῆς ἀγορᾶς. Ἀλλὰ στοιχεῖα ἐπελθόντα διαμφισβητοῦσιν αὐτοῖς τὴν κυριαρχίαν, πρῶτον τὸ πολὺ τῶν ξένων μεταναστῶν, Ἰρλανδῶν, Γερμανῶν καὶ Κινέζων, δεύτερον δὲ, ἐν ἀναλογίᾳ ὁσημέραι αὐξοῦσιν, οἱ Ἀγγλοὶ κεφαλαιοῦχοι. Ἡ Γαλλία ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ ἀξιοσεβαστῶν τινῶν ἐμπορικῶν οἰκῶν πρώτης τάξεως· παρέχει δὲ καὶ τῷ ἁγίῳ Φραγκίσκῳ, ὡς καὶ τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ κόσμου, μοδίστρας, κομμωτὰς καὶ ἐνίοτε ἡθοποιούς. Οἱ Γάλλοι δὲν ἀγαπῶσι νὰ μεταναστεύωσι καὶ προτιμῶσι νὰ θηρεύωσι τύχην ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Ἡ μικρὰ αὐστριακὴ ἀποικία ἀποτελεῖται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ Δαλματῶν, ὧν τινες ἴδρυσαν ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ ὠφελοῦνται καλῶς, ἄλλοι δὲ εἰσὶ μεταπράται, ὀπωροπῶλαι ἢ λευκοσιδηρουργοὶ (τενεκετζήδες). Εἰσὶ δὲ ἄνδρες καλοκάγαθοι καὶ φιλόξενοι, γενικῆς ἀπολαύοντες ὑπολήψεως καὶ μηδόλως μὲν πρὸς ἑαυτοὺς ἐρίζοντες, σπανίως δὲ πρὸς τοὺς ξένους.

Ἡ Γερμανία στέλλει εἰς τὸν κοσμοπολίτην τοῦτον πληθυσμὸν πολλὰ καὶ καλὰ τέκνα τῆς, ἅτινα εἰσὶ φιλόπονα, νηφάλια καὶ ἀγαπῶσι τὴν οἰκονομίαν. Οἱ Γερμανοὶ κατέχουσι δύο κυρίως ἀρετὰς, αἷς δὲν ἔχουσιν

οἱ Ἀγγλοσάξωνες· ἡξέουσι δηλ. νὰ περιμένωσι καὶ ἔρχονται καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα κέρδη· πρὸς τοῦτοις ἐργάζονται καὶ ζῶσιν ἐφθηνότερον. Κοινωνικῶς εἰσὶν ἀνώτεροι τῶν ἐν ταῖς Πολιτεῖαις ὁμογενῶν των, τὰ δὲ τέκνα των ἡξέουσι καὶ ὁμιλοῦσι συνήθως τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων των καὶ διαμένουσι Γερμανοί, καὶ τοὶ γινόμενοι Καλιφόρνιοι. Παρευρέθην εἰς παράστασιν γερμανικοῦ θιάσου. Ἡ αἴθουσα τοῦ θεάτρου, ἣτις ἔχει σχεδὸν τὰς διαστάσεις τῆς αἰθούσης τοῦ θεάτρου τῆς Λειψίας, ἦτο πλήρης. Εἰς τὰς νοτίους καὶ κεντρικὰς Πολιτείας ἡ δευτέρα γενεὰ ἐξαμερικανίζεται· εἰσελθε ὅμως εἰς ἐν τῶν γραφείων τῆς ὁδοῦ Μογγομερὲ καὶ θὰ νομίσης ὅτι εἶσαι εἰς Βρέμην ἢ εἰς Ἀμβούργον. Εἰσελθε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν οἰκογενείας τινὸς, ὅπερ εὐκόλον, διότι ὁ Γερμανὸς τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου εἶναι φιλόξενος, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι θὰ σ' ὑποδεχθῇ καλῶς ὁ οἰκοδεσπότης, ἀρκεῖ νὰ ᾔναι ἐσπέρας, ἀφοῦ ἔκλεισε τὸ γραφεῖόν του.

Ἡ ὁδὸς εἶναι μακρὰ, διότι ἀπερχόμεθα εἰς τὴν ἄνω πόλιν· ὑπάρχει ὅμως ὁ τροχιόδρομος, ἡ, ἂν θέλῃς, ἀπέρχουσα πεζὸς, διότι ὁ περίπατος οὗτος εἶναι λίαν ὑγιεινός. Ἐὰν εἰσέτι φέγγῃ, διέρχουσαι ἄνευ δυσχερείας τινὸς τὴν συνοικίαν, τὴν ὀλίγον ἀσφαλῆ τὴν νύκτα καὶ κακὴν φήμην ἀπολαύουσιν, τῶν Κινέζων. Ἀναβαίνων ἀπείρους βαθμίδας φθάνεις εἰς ὑψώματα, ἐκτεθειμένα εἰς ὅλους τοὺς ἀνέμους, ἀλλὰ ὑγιεινὰ, ὅθεν βλέπεις ἅπασαν τὴν πόλιν. Ἐκεῖ κατὰ προτίμησιν οἰκοῦσιν οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Μεξικανοί. Ἀνέρχεται τὴν τελευταίαν βαθμίδα — κλίμακα — ἀναρριχᾶσαι ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἣτις εἶναι χαράκωμα, εἰς τὸν νάρθηκα τῆς οἰκίας, καὶ εὐρίσκεσαι ἐν πλήρει Γερμανίᾳ. Ἡ οἰκοδέσποινα, ἐνῶ σὲ περιποιεῖται, δὲν παύει ἔχουσα προσηλωμένον τὸ βλέμμα εἰς τὰ καθαριώτατα θυγάτρια, Γερμανίδας ὡσαύτως, αἵτινες παραθέτουσι τὸ δείπνον, ὅπερ εἶναι ἐξαιρετόν. Τρώγων ἅλάντα τῆς Φραγκοφόρτης, χοιρομήριον τῆς Βεστφαλίας καὶ κενῶν βαύκαλιν οἴνου τοῦ Λιμπφράουενμύλλ, ὁ Γερμανὸς ἐνθυμεῖται τοὺς

ἀπόντας ἀδελφούς του καὶ δάκρυον λάμπει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν συνδαιτημόνων. Παντοῦ καὶ πάντοτε ὁ Γερμανὸς εἶναι αἰσθηματικός· ἄλλως δὲ ἐνταῦθα φαίνεται ὅτι οἱ ἄνδρες περισσότερον τῶν γυναικῶν ἐξοικοιοῦνται πρὸς τοὺς τρόπους τοῦ νέου κόσμου. Αὗται διαμένουσι κατ' ἐξοχὴν Γερμαναί, καλὰ οἰκοδέσποιναί, ἐξαίρετοι μουσικαί, ἔχουσαι τὴν ψυχὴν πλήρη ποιητικῶν ὀνειροπολήσεων. Αὗται διευθύνουσι τὴν οἰκίαν, ἐπιμελοῦνται καὶ ἀνατρέφουσι τὰ τέκνα, ἐπιτηροῦσι τὸ μαγειρεῖον καὶ συνεχῶς μαγειρεύουσι μόναι· μ' ὅλας δὲ τὰς πολυπληθεῖς ἐργασίας εὗρισκousi καιρὸν νὰ ἀσχολῶνται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Σίλλερ καὶ τοῦ Γκαίτ, τὸ δ' ἐσπέρας μουσουργοῦσιν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, ᾄδουσαι συγχρόνως μελωδικώτατα. Ἡ διασκευὴ τῶν δωματίων, ἡ διάταξις τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν ἀνθῶν, ἡ ἐκλογὴ τῶν εἰκόνων, τὰ πάντα φέρουσι τὸν τύπον τῶν μετριοφρόνων τούτων ὑπάρξεων, τῶν τρεφομένων ἐκ τῆς ἐργασίας, τῶν ὠραϊζομένων καὶ ἐξευγενιζομένων διὰ βαθείας παιδείας καὶ πρακτικῆς γνώσεως τῶν τεχνῶν.

Νύκτα τινὰ, ἀρκούντως ἀργὰ, ἐξηρχόμεν ἑκ μιᾶς τῶν συναναστροφῶν τούτων, ἐν ἧ λῖαν εὐαρέστως εἶχον διέλθει τὴν ἐσπέραν· βέβαιος δὲ ὢν ὅτι θὰ εὗρισκον τὴν ὁδὸν δὲν ἐδέχθην νὰ μὲ συνοδεύσωσι. «Γύρισε τὴν κινεζικὴν συνοικίαν,» μ' ἔλεγον πανταχόθεν, καὶ ἤρχισα βαδίζων. Ἀλλ' ἡ νύξ ἦν σκοτεινὴ, ψυχρὰ δὲ καὶ μαύρη ὀμίχλη ἠϋξανε τὸ σκότος, καὶ εἰς ἅγιον Φραγκίσκον ἡ Γερμανία ἀπέχει τῆς Κίνας ἐν μόνον βῆμα. Αἶφνης εὗρέθην ἐμπεπλεγμένος εἰς μακρὰν ὁδὸν προδήλως κατοικοῦμένην ὑπὸ κιτρίνων ὄντων. Σπεύδω τὸ βῆμα, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχον ἀποπλανηθῇ, εὗρέθην εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τῆς κινεζικῆς συνοικίας. Ἐξ ὧσων ἐδυνήθην νὰ κρίνω ἐν τῷ σκότει, ἡ ὁδὸς εἶναι ὅλως ἔρημος. Αἱ χαμηλαὶ οἰκίαι περιβάλλονται ὑπὸ μελαινῶν σκιῶν. Τηδε κακεῖσε φανὸς ἐκ βυσσινοχρόου χάρτου αἰωρεῖται ἐπὶ ἐξώστου ἐρυθροχρόου. Ἐρυθραὶ λάμψεις πλανῶνται εἰς τὸ λιθό-

στρωμα (ἐκ ξύλων), διασταυροῦνται, ὑποπηδῶσιν εἰς τὰς ἐξοχὰς τῶν ὁδῶν καὶ σβέννυνται κατωτέρω. Εἰς ἕκαστον βῆμα προσκρούω κατὰ τῶν σημάτων τῶν ἐργαστηρίων, μακρῶν καὶ στενῶν σανίδων καθέτως κρεμαμένων ἐκ τριγώνων σιδήρων καὶ κινουμένων ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ὁ ἀπαίσιος βρυγμὸς τῶν στροφίγκων ἐνοῦται πρὸς ὑποκώφους, βραγχώδεις, ἀσθενεῖς καὶ συγκεχυμένους ἤχους. Ἐν ταῖς οἰκίαις ψιθυρίζουσι, διότι τὰ ἄνω σήματα προῦδωκαν τὴν παρουσίαν παρυσάκτου. Ἐξακολουθῶ νὰ καταβαίνω· εἰς τινὰ δὲ μέρη παντελὲς ἐπικρατεῖ σκότος καὶ μόνον ψηλαφῶν δύναμαι νὰ προχωρῶ. Ἀλλαχοῦ πάλιν ἀβέβαιαι ἀνταύγειαι, Κύριος οἶδε πόθεν ἐρχόμεναι, ἔρπουσιν εἰς τὸ ἐξέχον μέρος τῶν χρυσομένων παραθυροφύλλων ἐργαστηρίου τινὸς, φωτίζουσι τὰς καθυλιστικὰς ἐννοίας παραδόξου θηρίου ἢ τοὺς καθυλιστικούς ἐρυθροὺς καὶ μέλανας χαρακτῆρας σήματος. Παρέκει χάρις εἰς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὠχρὸν φῶς μεμονωμένου μυζωτήρος φωταερίου δύναμαι οὐχὶ ν' ἀναγνωρίσω, ἀλλ' νὰ μαντεύσω πόσῃν ἀπόστασιν ὀφείλω νὰ διανέσω εἰσέτι. Ἡ σφοδρότης τοῦ ἀνέμου κῦξῃσε. Τὰ νέφη, διωκόμενα ὑπὸ λαίλαπος, κατῆλθον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰσδύουσιν εἰς τὰς πλάκας τῶν πεζοδρομίων· ὑπὸ τὰς παροδικὰς τῶν δὲ σκιᾶς τὰ σήματα προσλαμβάνουσι σχῆμα ἀνθρωπίνων ὄντων εἰς διπλὴν τεταγμένων γραμμὴν, λυσιπῶς σειόμενα, δρμώντα κατ' ἐμοῦ, ἀλλήλοις κρουόμενα καὶ σατανικῶς ὀρχούμενα. Διέρχομαι πρὸ οἰκίας ἠνεωγμένης, ἐξ ἧς ἐξέρχεται ἀμυδρὸν φῶς καὶ ἐν ἧ ἀκούω ἀνθρωπίνους φθόγγους· ἐν αὐτῇ ὑπάρχει χαρτοπαίγνιον. Ἀνὴρ φυλάττων σκοπὸν μένει κεκολλημένος ἐν τῷ τοίχῳ· ἅμα δὲ μ' εἶδεν, ἔσπευσεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας ἵνα εἰδοποιήσῃ τοὺς ἐν αὐτῇ. Ἐνόμισεν ὅτι εἶμαι ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐξακολουθῶ βαδίζων ταχέως ὅσον μ' ἐπέτρεπον αἱ ὀλισθηραὶ βαθμίδες καὶ ἤδη δύναμαι νὰ διακρίνω πλησίον μίαν τῶν παραπλεύρων ὁδῶν καὶ τὸ οὗς μου ἀκούει ἀσμένως τὸν

κρότον ἀμάξης ἢ λεωφορείου καθωσπερῆσαντος· ἐν ἔτι βῆμα καὶ εἰσέρχομαι εἰς χώραν πεπολιτισμένην. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην στίφος γυναικῶν ὁρμᾷ κατ' ἐμοῦ ἐν τῇ γωνίᾳ ἀδιεξόδου ὁδοῦ. Αἱ ἄρπυιαι αὐταὶ μ' ἄρπάζουσιν ἐκ τῶν ἐνδυμάτων καὶ με περιβάλλουσι διὰ τῶν λεπτῶν χειρῶν των. Εἰσὶ κατεψυμμιθιωμένοι καὶ ἀποπνέουσι φειδερὰν δυσωδίαν. Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ διαγκωνίσας αὐτὰς κατώρθωσάν με σωθῆναι καθιδρωμένος ἐκ τῆς κολάσεως ταύτης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὄψεων των, διότι ὡς ἐκ τῶν ἡκρωτηριασμένων ποδῶν των δὲν ἐδύναντο νὰ τρέξωσι κατόπιν μου καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐφθασα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου.

Ἡ κινεζικὴ συνοικία, οὗσα ἡμελημένη καὶ κηκῶς ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ἐπιτηρουμένη, ἐνῶ ἡ ἀστυνομία αὕτη κατορθοῖ κάλλιστα νὰ διατηρῇ τὴν τάξιν εἰς τὴν λοιπὴν πόλιν, συνεχῶς ἀποδεικνύεται θέατρον κακουργημάτων· ἀλλ' αὐτοὺργοὶ τούτων εἰσὶ πάντοτε λευκοὶ ἐρχόμενοι ἐκ τῶν μεταλλείων ὅπως τελέσωσι τὰ κρόνιά των, παίξωσι τὰ δουβλόνιά των, γράωσι κίτρινον ἄνθρωπον καὶ, ἀνεξαίρετως, λωπαδύτωσι τοὺς διαδίκτας. Εἰσὶν οἱ ἐπίγονοι τῆς γενεᾶς τῶν κακούργων, οὗς ἡ Ἐπιτηρητικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξώντισσε συνοπτικώτατα.

Τὸν νυκτερινὸν τοῦτον περίπατον διεδέχθησαν πολλαὶ ἐπισκέψεις ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ, γενόμεναι τὴν ἡμέραν· συνοδευόμεναι δὲ ὑπὸ ἀνδρῶν ἐχόντων σχέσεις πρὸς Κινέζους μεγαλεμπόρους. Ὑπολογίζουσιν εἰς 80 ἢ 100 χιλιάδας ἄνδρας τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Καλιφορνίᾳ Κινέζων μεταναστῶν, ὧν 15 ἕως 20 χιλιάδες διαμένουσιν εἰς ἅγιον Φραγκίσκον. Τινὲς ἐσύστησαν ἄξια λόγου καταστήματα καὶ ἀρίστης ἀπολαύουσιν ὑπολήψεως. Ἐπαινοῦσι πολὺ τὴν τιμιότητά, νοημοσύνην καὶ εὐκολίαν δι' ὧν κατανοοῦσι καὶ παραδέχονται τὸν τρόπον τοῦ ἐμπορεύεσθαι τῶν Ἀμερικανῶν καὶ Εὐρωπαίων· εἰσάγουσι δὲ μεταξωτὰ καὶ διάφορα περίεργα ἀντικείμενα. Εἰς τῶν προσεχάρ-

χόντων εἶναι ὁ Φάγκ-Τάγκ. Οὗτος ἐγκατέστη ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν ὁμοθηνῶν του μεταναστεύσεως (1852) καὶ κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ ἐντίμως ἄξιαν λόγου περιουσίαν. Αἱ δύο γυναῖκές του καὶ τὰ τέκνα του εἰμειναν εἰς Καντώνα, ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς κερὸν διαπλέει τὸν Εἰρηνικὸν πρὸς ἐπίσκεψίν των. Σπανίως οἱ Κινέζοι μετανάσται συνοδεύονται ὑπὸ τῶν οἰκογενειῶν των· διὰ τοῦτο ἐν Ἀμερικῇ ὀλίγας Κινέζας βλέπει τις· ἐν τούτοις ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους πολλοὶ ἐμήνυσαν τὰς συζύγους των. Καὶ ὁ Φάγκ-Τάγκ μέλλει νὰ φέρῃ τὰς προσφιλεῖς συζύγους του ὅπως δώσῃ, ὡς μ' ἔλεγε, τὸ καλὸν παράδειγμα. Ἡ ἄφιξις τιμίας γυναικὸς θ' ἀνυψώσῃ τὸ ἠθικὸν τῆς ἀποικίας καὶ θ' ἀφαιρέσῃ, μέχρι βαθμοῦ τινος, τὸν χαρακτήρα τοῦ προσκαίρου. Πολλοὶ οἰκογένειαι θὰ μείνωσιν ἐν τῇ χώρᾳ, θὰ διαδοῦναι καὶ θ' ἀποτελέσωσιν ἐν τῶν μονίμων στοιχείων τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Πολιτειῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ· τοῦτο δὲ ἔσεται ἀναστάσις πλουσίας εἰς συνεπείας ἀνυπολογίστους.

Ἀχρὶ τοῦδε οἱ Κινέζοι ἦσαν μεταβατικοί, μηδενὸς διανοηθέντος νὰ ἐγκατασταθῇ ὀριστικῶς ἐν Ἀμερικῇ· κατάγονται δὲ ἐκ τῶν μεσημβρινῶν μερῶν, ἐκ τῶν δύο μεγάλων ἐπαρχιῶν Κουαγκτοῦγκ καὶ Κουαγκσὴ καὶ ἀνέκουσιν εἰς τὰξιν ἀνωτέραν τῶν *coulis*· (1) εἰσὶ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χωρικοὶ εὐποροῦντες. Τινὲς εἰσὶ κάτοχοι παιδείας τινὸς, ἄλλοι εἰσὶ τεχνῖται· πολλοὶ δὲ φέρουσι μικρὰ κεφάλαια, ἅπαντες στιβαροὺς βραχίονας καὶ εἰσὶν ἀπλοὶ τοὺς τρόπους, σταθερὰν ἔχοντες ἀπόφασιν νὰ κερδήσωσι χρήματα. Ἄπαντες, ὡς εἵπομεν, κατέλιπον τὴν πατρίδα των μετὰ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπιστρέψωσι· προνοοῦντες δὲ περὶ ἐνδεχομένου θανάτου, λαμβάνουσι μέτρα ὥστε τὸ πτωμά των νὰ

(1) Κουλή ὀνομάζονται οἱ ὑπὸ Εὐρωπαίων ἐπὶ ἔτη ἐκμισθούμενοι, ἐν γνῶσιν τῆς κυβερνήσεως, Κινέζοι ἐργάται, οἵτινες ἀπέρχονται εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, τὰς Φιλιππίνας, τὸ Μακάον, τὴν Χαβάνα, κτλ. — S. M.

μετακομισθῇ εἰς τὸ χωρίον εἰς ὃ εἶδε τὸ φῶς. Ἡ μεταφορὰ τοῦ σώματος ἀποτελεῖ ἓνα τῶν ὄρων τοῦ συμφωνητικοῦ ὅπερ συν-ομολογοῦσιν εἴτε μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἑταιριῶν των, εἴτε μετὰ τῶν Ἀμερικανῶν οἵτινες παρέχουσιν αὐτοῖς ἐργασίαν. Δὲ ἕκαστον ἀτμόπλουν, ἕκαστον ἰστιοφόρον ἀποπλέον διὰ Χόγκ-κὼγκ ἢ Καντῶνα ἀποφέρει φορτίον πτωμάτων. Οἱ μετανάσται οὗτοι διακροῦνται εἰς πολλὰς ἑταιρείας, ὧν οἱ πρόεδροι διατρέφουσιν εἰς ἄγιον Φραγκίσκον, καί, καθ' ἃ ὁ Φάγκ-Τάγκ μ' εἶπεν, οἱ τελευταῖοι ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν των μεγάλην ἐπιρροήν. Προτιμῶσι πολὺ περὶ τῆς εὐημερίας τῶν νεωστὶ ἀφικνουμένων, συμβάλλουσι τὰς ἐριδὰς των, καὶ ὅπως ἀπαλλαχθῶσι τῶν ἀμερικανικῶν δικαστηρίων ἐξασκοῦσι, συνπινέει τῶν διαφερομένων, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων δικαστικὴν τινα ἐξουσίαν. Χορηγοῦσι δὲ βοηθήματα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, διευκολύνουσι τὴν μετανάστευσιν τῶν ζώντων καὶ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἀποστολὴν τῶν θανόντων καὶ ἐνὶ λόγῳ προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσιν ἡπιωτέραν τὴν ἐπίμοχθον ὑπαρξίν τῶν ὁμογενῶν των. Ἄνευ τῆς ἀδικλείπτου καὶ οὐσιωδῶς πατρικῆς ἐπεμβάσεώς των, ἡ λίαν δεδικαιολογημένη ἔγθρη τῶν Κινέζων κατὰ τῶν λευκῶν θὰ ἐξεργηγνύετο εἰς βικιοπραγίας, αἵτινες θὰ διεκύβευον πιθανῶς τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀποικίας.

Δὲν εὐρίσκω ἐπαρκεῖς λέξεις ὅπως στηλιτεύσω τὴν διαγωγὴν τῶν Καλιφορνίων ἀπέναντι τῶν κιτρινοχρόων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἰσὶ σχεδὸν ἐκτὸς νόμου καὶ ἡ μαρτυρία των δὲν εἶναι δεκτὴ εἰς τὰ δικαστήρια. Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ μεταλλεῖα ὑπόκεινται εἰς τακτὸν φόρον τεσσάρων δολλαρίων κατὰ μῆνα, εἰς δὲ τὰ χρυσιωρυχεῖα αἱματηραὶ σκηναὶ διαδραματίζονται καθ' ἑκάστην. Οἱ λευκοὶ μεταλλουργοὶ κατατρέχουσι τοὺς Κινέζους, ἐκδιώκουσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐδάφους ὅπερ τακτικῶς ἀπέκτησαν καὶ φονεύουσιν, ἂν τολμήσωσι ν' ἀντιστῶσι. Συνεχῶς, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προκλή-

σεως ἐκ μέρους τῶν Κινέζων, κτυπῶσιν ἢ ἀπογυμνοῦσιν αὐτοὺς, καὶ τὸ κακὸν μένει ἀθεράπευτον, διότι οὐδὲν ὑπάρχει παράδειγμα ἀποφάσεως τῶν ἐνόρκων κατὰ τῶν αὐτουργῶν τῶν πράξεων τούτων. Ἄλλως τε πῶς ν' ἀποδειχθῇ τὴ πρᾶγμα; Οὐδεὶς λευκὸς καταθέτει καθ' ὁμοίου του καὶ ὑπὲρ Κινέζου, ἡ δὲ μαρτυρία τῶν ὁμογενῶν τούτου δὲν εἶναι δεκτὴ. Οὐδὲν ἀπλούστερον τοῦ ὅτι ἄνθρωποι, παρὰφρονοῦντες, ὑπὸ φθόνου ὁρμώμενοι καὶ μηδόλως τιμωρούμενοι, τὰ πάντα νομίζουσι θεμιτὰ ἀπέναντι ἀδυνάτων, καὶ τοὶ φοβερῶν ἀνταγωνιστῶν ἀλλὰ πῶς νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν διαγωγὴν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων, τῶν δικαστῶν, τῶν ἐνόρκων, ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, εὖ ἡγμένων, οἵτινες, ἐνῶ ἡξέουσι κάλλιστα πόσας οἱ Κινέζοι παρέχουσιν ἐκδουλεύσεις, αἵτινες κυρίως ἐκείνους ὠφελοῦσι, δὲν ἐρυθρίωσιν ἐξυπηρετοῦντες τὰ κακὰ πάθη τοῦ ὄχλου; Φεῦ! αὕτη τυγχάνει μία τῶν αἰμασσοῦσων πληγῶν τῆς μεγάλης δημοκρατίας, μάλιστα ἀφοῦ αὕτη παρεδέχθη τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν. Συνεχῶς ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἠθικὴ ὀφείλουσι νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὸν νόμον τοῦ ὄχλου καὶ πολλάκις ὁ Φάγκ-Τάγκ μοι ὠμίλησε περὶ τῆς λυπηρᾶς καταστάσεως τῶν ὁμογενῶν του, ἐκφραζόμενος ὁμῶς πάντοτε μετὰ μετριότητος καὶ ἐπιφυλάξεως ἀξίων διπλωμάτου τῆς ἀρχαίας σχολῆς. «Δὲν θεωροῦσιν ἡμᾶς, ἔλεγεν, ὡς ἀνθρώπους· τοῦτο δὲ δὲν εἶναι καλόν· θέλουσι νὰ μᾶς ἐξοντώσωσιν ὡς εἰ εἴμεθα ἄχθρη ἀρούρης. Ἀλλὰ, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ, ὑπάρχουσι καὶ καλοὶ Ἀμερικανοὶ, καλὰ περὶ ἡμῶν λέγοντες, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν τολμῶσι νὰ πράξωσιν ὅπως λέγουσιν.»

Ἡ ἀρχὴ τοῦ μίσου τοῦτου εἶναι ζήτημα δολλαρίων καὶ ἐκτροστῶν. Εἰς τὰ μεταλλεῖα ὁ λευκὸς ἐργάτης λαμβάνει καθ' ἑκάστην, ἐκτὸς τῆς τροφῆς, τρία, τεῖα καὶ ἥμισυν ἢ τέσσαρα δολλάρια· ὁ Κινέζος ἐργάτης, ἰπ' ἐναντίου, δὲν τρέφεται καὶ εὐχαριστεῖται μὲ ἐβδημήκοντα πέντε ἐκατοστά, μὲ ἐν δολλάριον, τὸ πολὺ μὲ ἐν καὶ

ἡμῖς. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς ἐργασίας. Εἰς τὰς πόλεις ὁ Κινέζος εἶναι κναφεὺς ἢ μάγειρος, εἰς δὲ τὰ χωρία διακρίνεται ὡς καλὸς γεωργὸς καὶ μάλιστα ὡς κηπουρός. Αἱ πρὸς ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐργασίαι, αἱ ἐκτελοῦσιν ἤδη εἰς διάφορα μέρη τῆς Νεβάδας, γίνονται ὑπὸ Κινέζων. Οὗτοι τυγχάνουσιν οἱ ἀριστοὶ τῶν ἐργατῶν, ἄνευ δὲ τῆς τούτων συμπράξεως ἡ εὐδηροδρομικὴ γραμμὴ τοῦ Εἰρηνικοῦ δὲν θὰ ἦν δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ τόσον ταχέως. Ἐπὶ τῶν ἀτμοπλόων τῶν μεγάλων ἐταιρειῶν οἱ ναῦται (τῇ ἀληθείᾳ ὅμως κακοὶ ναῦται) καὶ οἱ τοὺς ἐπιβάτας ὑπηρετοῦντες εἰσὶν ἅπαντες Κινέζοι, εἰς δὲ τὰ ἐργοστάσια ἀντικαθιστῶσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τοὺς λευκοὺς καὶ πανταχοῦ φοβερῶς συναγωνίζονται πρὸς τούτους. Οἱ ἰδιοκτῆται, οἱ κύριοι, πάντες οἱ ἔχοντες ἀνάγκην ἐργατῶν, τοὺς ἀναζητοῦσι, διότι ὑπηρετοῦσι σχεδὸν ὅπως καὶ οἱ λευκοὶ καὶ μόνον μὲ τὸ ἡμῖς ἡμερομίσθιον· ἐπειδὴ δὲ εἶναι πολυάριθμοι καὶ ἡ μετανάστευσις οὐ μόνον ἐξπικολουθεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐξάνει, ὁ συναγωνισμὸς τῶν ἐπενεργεῖ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀρχίζει νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ὑποτίμησιν τῆς ἐργασίας τοῦ λευκοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ κακὸν τῶν καὶ ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς νὰ ἐξιλεώσῃ τὰς ἀμαρτίας τῶν διὰ βιαιοπραγιῶν, προβαινουσῶν μέχρις ἀπειλῶν ἀνεκτῶν γενομένων διὰ νομικῶν διατάξεων, ἀποδεικνυομένων αἶχος τῶν νομοθετῶν, καὶ δι' ἀποφάσεων τῶν ἐνόρκων, αἵτινες εἰσὶν ἄλογοι καὶ ἄδικοι. Καὶ ὅμως ἐπιμένουσιν. Οὐδὲν ἀποθαρρύνει αὐτούς. (1)

Ἐκαστον τῶν μεγάλων ἀτμοπλόων ἀτι-

να ἀπὸ τριετίας διαπλέουσιν ἅπαζ τοῦ μηνὸς μεταξὺ ἀγίου Φραγκίσκου καὶ Χόγκ-κὼγκ μεταφέρει ὀκτακοσίους ἕως χιλίους διακοσίους κιτρινοχρόους ἐπιβάτας, ὀλιγότεροι δὲ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πατρίδα των, δηλ. οἱ ἱκανοὶ διατρίβαντες χρόνον ἐν τῇ ξένῃ. Οἱ τελευταῖοι ἀποφέρουσιν εἰς τὰ κιβώτιά των τοὺς καρποὺς μακρᾶς καὶ ἐπιμόχθου ἐργασίας, εἰς τὸ πνεῦμα μεγάλην περιφρόνησιν πρὸς τὸν ἡμέτερον πολιτισμὸν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μῖσος κατὰ τοῦ χριστιανοῦ.

Οἱ Ἴρλανδοὶ, οἵτινες τυγχάνουσι πολυαριθμότεροι τῶν Γερμανῶν καὶ Κινέζων, εἰσὶν ἀξιοσημείωτοι διὰ τὴν φυσικὴν βώμην των καὶ εἰς πολλὰ ἀσχολοῦνται ἔργα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ εὐτελέστερα· ἅπαντα τις δ' αὐτοὺς εἰς ὅλας τὰς σφαίρας τοῦ βίου. Τὸ Δυτικὸν Ξενοδοχεῖον (*Occidental-Hôtel*) παρέχει ἀρκούντως ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς κοινωνικῆς καταστάσεώς των ἐν Καλιφορνίᾳ. Οἱ ἰδιοκτῆται, ἄνδρες λίαν εὐυπόληπτοι διὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν περιουσίαν, ἣν ὀφείλουσιν εἰς τὴν βιομηχανίαν των, οἱ ὑπάλληλοι ὅλοι, οἱ ὑπνέται καὶ αἱ ὑπνέτριαι, εἰσὶν Ἴρλανδοί. Βλέπει τις αὐτοὺς κατέχοντας ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος τοῦ μεγάλου τούτου καταστήματος.

Ὁ ἀγγλοαμερικανικὸς πληθυσμὸς ἀνήκει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐπισκοπαντὴν Ἐκκλησίαν· τοῦτο δὲ, ὅπερ δυσεξήγητον, ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἕνεκεν τῆς ἀντιθέσεως, ἣν ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην καὶ ὑπὸ τόσας ἄλλας παρέχει ἡ Καλιφορνία πρὸς τὰς λοιπὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ὅπου οἱ πρεσβυτεριανοί, οἱ μεθοδισταὶ καὶ οἱ ἐνωτικοὶ ἀποτελοῦσι τὴν πλειονοψηφίαν. Οἱ Γερμανοὶ εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαμαρτυρόμενοι καὶ ἐλλογόφρονες (*rationalistes*-Βιβλοδίφαι). Ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν καὶ Ἑβραῖοι, ὅλγοι ὅμως καθολικοί. (1)

(1) Ἐν Καλιφορνίᾳ ὑπάρχουσι καὶ ὀρθόδοξοί τινες, ἰδίως Σλαῶν, ἔχοντες ἱὺν καὶ ἐκκλησίαν.— Σ. Μ.

(1) Καὶ τοὶ παρῆλθον ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ συγγράμματος, ἡ διαγωγή τῶν Ἀμερικανῶν ἐν γένει πρὸς τοὺς Κινέζους μετανάστες ἐξακολουθεῖ ἐχθρική λίαν κατ' αὐτάς· δὲ καὶ τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἠθέλησε νὰ διατάξῃ μέτρα τινὰ ὅπως ἀναχαιτισθῇ ἡ εἰς Καλιφορνίαν μετανάστευσις τῶν Κινέζων. Ἡ ἰδιοτέλεια εἶναι τὸ κυριώτερον ἔλαττήριον τῆς ἐχθρας ταύτης καὶ τοὺς λόγους εὐρίσκει τις ἀνωτέρω. Ὁ Ἀμερικανὸς ἀδύνατον νὰ συναγωνισθῇ ἐν τῇ ἐργασίᾳ πρὸς τὸν οἰκονόμον καὶ νηφάλιον Κινέζον. — Σ. Μ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθολικῶν υπολογίζεται εἰς πεντήκοντα χιλιάδας καὶ εἰς τὸ θρήσκευμα τοῦτο ἀνήκουσιν ἅπαντες οἱ Ἴρλανδοὶ καὶ Μεξικανοὶ καὶ πολλοὶ Ἀγγλοαμερικανοί· ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν ᾖ ὑπερβολικὸς, ἀποτελεῖται τὸ τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου. Οἱ ἱερεῖς ὅλοι σχεδὸν εἰσὶν Εὐρωπαῖοι, Ἴρλανδοὶ ἢ τέκνα Ἴρλανδῶν καὶ Ἰταλῶν. Οἱ κληρικοὶ ἔρχονται ἐξ Εὐρώπης, ἐκτὸς ὀλίγων ἐκ Καναδά. Ἡ Ἀμερικὴ, ἀσχολουμένη εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, ὀλίγους δίδει δοκίμους, τὸ αὐτὸ δὲ ῥητέον καὶ περὶ τῶν καλογραιῶν. Ἡ ἡγουμένη τοῦ ἐν ἁγίῳ Ἰωσὲ (San-José) μεγάλου μοναστηρίου τῆς Παναγίας τοῦ Ναμποῦ μ' εἶπεν ὅτι, πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν τῶν προσγινόμενων ἐκ τοῦ θανάτου καὶ τῶν νόσων τῶν ἁγίων τούτων θυγατέρων, ἀναγκάζεται νὰ καταφεύγῃ εἰς τὰ ἐν τῇ Βελγικῇ μοναστήρια τοῦ τάγματός της ἢ νὰ μεταβίβῃ ἢ ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ πρὸς ἀναζήτησιν δοκίμων.

Οἱ Ἰησουῖται ἔχουσι δύο μεγάλα φροντιστήρια — τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον εἰς ἅγιον Φραγκίσκον καὶ τὴν ἁγίαν Κλάραν εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν, κειμένην τεσσαράκοντα μίλλια πρὸς μεσημβρίαν τῆς πρωτεύουσας. Εἰς ἅγιον Ἰγνάτιον δέχονται ἑκατὸν οἰκοτρόφους καὶ πεντακοσίους πεντήκοντα ἐξωτερικοὺς, εἰς δὲ τὴν ἁγίαν Κλάραν περισσοτέρους οἰκοτρόφους. Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς φροντιστηρίοις Ἰταλοὶ εἰσὶν οἱ μοναχοί, διδάσκονται δ' ἅπαντα τὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἢ λυκείοις, οἱ Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι συγγραφεῖς καὶ κυρίως αἱ θετικαὶ ἐπιστήμαι, μάλιστα ἡ χημεία καὶ ἡ μηχανικὴ. Εἰς τοὺς μαθητὰς ἀφίνουσι περισσοτέραν ἐλευθερίαν καὶ πρωτοβουλίαν ἢ ὅσην παραχωροῦσιν εἰς τὰ ὅμοια ἐν Εὐρώπῃ καθιδρύματα. Αὗται εἰσὶν αἱ δύο καὶ μόναι παραχωρήσεις πρὸς τὸ ἀμερικανικὸν πνεῦμα· κατὰ δὲ τ' ἄλλα διετήρησαν τὴν διδασκαλίαν, τὴν πειθαρχίαν καὶ τὰς τάσεις τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὁμοιομήρων καθιδρυμάτων. Τινὲς νομίζει τις, ἅμα διαβῇ τὸν οὐδὲν

τῶν μεγάλων τούτων καὶ ἀκημαζόντων καταστημάτων, ὅτι ἀναπνέει τὴν ἀτμοσφαιραν τῆς Εὐρώπης, καὶ, πράγμα παράδοξον, εἰς τὸ περιστατικὸν τοῦτο θρῆλουν ἐν μέρει τὴν μεγάλην δημοτικότητά των. Πλούσιος Ἀμερικανὸς ἔμπορος, διαμαρτυρούμενος τὸ θρήσκευμα, μ' εἶπεν· «Εἰσὶν ἄλλοι οἱ υἱοὶ μου, πρῶτον διότι ἡ ἐκπαίδευσίς εἶναι στερεωτέρα ὅσον εἰς οὐδὲν ἄλλο σχολεῖον, καὶ δεύτερον διότι οἱ νέοι μανθάνουσιν ἐν αὐτῇ τὴν ὑπακοὴν καὶ ἀποκτῶσι καλοὺς τρόπους· ἐξέρχονται δὲ ὡς ἂν ἐπέστρεφον ἐκ περιηγήσεως ἐν Εὐρώπῃ.» Τὴν κρίσιν ταύτην ἐπιαιροῖ ἡ κοινὴ γνώμη καὶ τὸ ὅτι τὰ φροντιστήρια τῶν Ἰησουϊτῶν, ὅπως τὸ ἐν Γεωργίουπόλει (Georgetown) πλησίον τῆς Οὐασινγκτόνης ἔχουσι μεταξὺ τῶν μαθητῶν των πολλοὺς διαμαρτυρομένους καὶ τινὰς Ἑβραίους. Αἱ τόσον διαδεδομέναι ἐν Εὐρώπῃ προλήψεις κατὰ τῶν Ἰησουϊτῶν εἰσὶν ἄγνωστοι ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐὰν οἱ Ἴρλανδοὶ ἀποτελῶσιν ἐνταῦθα τὸ πρῶτον καθολικὸν στοιχεῖον, ἐὰν οἱ Γερμανοὶ, ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν δογμάτων τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ τῶν ἐλλογοφρόνων ἰδεῶν, εἰσὶν οἱ φυσικοὶ ἀντίπαλοι τῶν Κελτῶν, ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν δύο τούτων φιλῶν, ὁ παροιμιώδης ἐνταῦθα, ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Πολιτείας, μετριάζεται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ κατὰ τῶν Κινέζων μίσους· ἀλλὰ Ἴρλανδοὶ, Γερμανοὶ καὶ Κινέζοι φαίνονται ὅτι ἐκλήθησαν νὰ αὐξήσωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Καλιφορνίας, νὰ διαδοθῶσιν, ἴσως ἡμέραν τινὰ ν' ἀγωνισθῶσι κατὰ τὴν ἀξίαν πρὸς τοὺς ἐξ Ἀγγλοαμερικανικοῦ αἵματος. Διὸ ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου φέρει τύπον κατ' ἐξοχὴν κοσμοπολιτικόν. Αἱ οἰκίαι, αἱ ὁδοί, αἱ δημόσιοι οἰκοδομαὶ ἀνακαλοῦσιν εἰσέτι εἰς τὴν μνήμην τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλὰ μέγιστον μέρος τῶν κατοίκων ἐγεννήθησαν μακρὰν τῆς χώρας ταύτης· ἔφεραν ἄλλας ἰδέας καὶ ἄλλα ἥθη καὶ ἔθιμα. Γερμανοὶ, Κέλται καὶ Μογγόλλοι ἀντιμέτωποι! Ἀπὸ τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως τοῦ πέμπτου αἰῶνος

ὁ κόσμος δὲν εἶδεν ὁμοίας ἀντιθέσεις. Ὅποια φυλὴ θὰ ἐξέλθῃ τῆς συναφείας τῶν λαῶν τῶν τόσοῦ διαφόρου καταγωγῆς, θρησκείας, πολιτισμοῦ; Ἐν τίνι μέτρῳ θὰ συγχωνευθῶσιν; Ὅποια ἔσται ἐνταῦθα ἡ ἐπιρροή, ἡ πάντοτε τόσοῦν ἐπαισθητὴ, καὶ τοι ἀνεξήγητος εἰσέτι, τοῦ παρθένου ἐδάφους ἐπὶ τῶν νεομενῶν αὐτό; Τί ἠθικὸν κέντρον σχηματισθῆσεται περὶ τὰς μελλούσας γενεάς; Ταῦτα εἰσὶ μυστήρια τῆς Προνοίας, εἰς ἃ δὲν θὰ ἀποπειραθῶ νὰ εἰσδύσω.

Εἰς Νέαν Ὑόρκην ὁδηγοῦσι τὸν ξένον ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὸ Κεντρικὸν Πάρκον, εἰς Οὐασιγκτῶνα εἰς τὸ Καπιτώλιον, εἰς Τσίκαγον εἰς τοὺς Σιτοβολῶνας, εἰς δὲ ἅγιον Φραγκίσκον εἰς *Cliff-house*· ταῦτα εἰσὶ τὰ θαυμάσια τῶν μεγαλουπόλεων τούτων. Τὸ κατ' ἐμὲ δίδω τὰ πρωτεῖα εἰς τὸ *Cliff-house*. Ἀδύνατον ν' ἀπολαύσῃ τις θέαμα μᾶλλον ἀλλόκοτον καὶ θελκτικόν. Ἐκτὸς τοῦ μικροῦ καφενεῖου, οὗ τὸ δῶμα χρησιμεύει ὡς ἀστεροσκοπεῖον, τὴν λοιπὴν σκηνογραφίαν διευθέτησεν ἡ φύσις, τῆς ἀνθρωπίνου χειρὸς μηδὲν πραξάσης. Ἐν αὐτῷ μ' ὠδήγησεν ἐφ' ἀμάξης ὁ Κ. Μοῦκε. Ὅπισθεν ἡμῶν ἀφήκαμεν τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, ἔπειτα τὰ νεκροταφεῖα τὰ μεταβεβλημένα εἰς κήπους. Ἀπωτέρω ἡ χώρα φαίνεται ὡς σωρεία ἄμμου ἄνευ χλόης, οὐδὲν δὲ δένδρον φαίνεται καὶ νέφη μέλανα διέρχονται τὴν ἄμμον, ἐμποδίζοντα ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν τὸν Ὠκεανόν· μετ' ὀλίγα ὁμῶς λεπτὰ ὁ ἵππος ἵσταται πρὸ τῆς θύρας οἰκίας, εἰς ἣν εἰσερχόμεθα, ἐξερχόμενοι δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, πρὸς τὸν ὑελόφρακτον κήπον, εὕρισκόμεθα ἀπέναντι τοῦ ἀπείρου.

Ἡ θάλασσα συντρίβεται κατὰ τοῦ φυσικοῦ δώματος ὅπερ ὑπέρκειται τῆς οἰκίας.

Δεξιὰ πρὸς βορρᾶν ἐκτείνονται οἱ βράχοι τοῦ *Coast-range*, ἀριστερὰ ἡ παραλία, ἀπέναντι δ' ἡμῶν ὁ Εἰρηνικός. Εἰς βραχυτάτην ἀπόστασιν ὑψοῦνται τρεῖς σκόπελοι. Ὁ μεσαῖος καλύπτεται ἀπὸ ἄπειρα ὑδρόβια πτηνὰ, μαῦρα καὶ ἀκίνητα ὡς τὸν βράχον ὃν κατέχουσι· νομίζει δέ τις ὅτι ἀποτελοῦσι μέρος τούτου. Ἐπὶ τῶν ἄλλων σκοπέλων συναγελάζονται θηρία κολοσσιαίων διαστάσεων, ὧν τὰ μὲν κοιμῶνται, τὰ δὲ φαίνονται ὅτι παίζουσιν, ἐνῶ ἄλλα μάχονται ὑλακτοῦντα λυσσωδῶς. Εἰσὶν αἱ περίφημοι φῶκαι (*seals*), ὧν ἀφθονία ὑπάρχει ἐπὶ τῶν ἀναριθμῆτων ὑφίλων τῶν διεσπαρμένων κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Καλιφορνίας· ἀλλ' οἱ κάτοικοι ἡ ἐπισκεπταὶ τῶν τριῶν τούτων προνομιούχων νησιδίων ἀπολαύουσι τῆς ἰδιαίτερας προστασίας τῆς Πολιτείας, διότι διὰ νόμου ἀπαγορεύεται τὸ νὰ ἐνοχλήσωσιν αὐτούς. Περὶ τὰς ὑφάλους πλῆθος τῶν ζώων τούτων συνωθεῖται, συγκρούεται, ἀνέρχεται ἐπιμόχθως τὸν βράχον καὶ πάλιν πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλόκοτον καὶ ἄγριον τὸ θέαμα! Ἀνω τῆς παραλίας ὑπάρχουσι νέφη. Τὰ πάντα εἰσὶ μαγικά. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ μαγικοῦ ἀποτελέσματος τοῦ θεάματος, ἄλλο τέρας, πελώριος φάλαινα, φαίνεται εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ τοι μακρὰν ἵσταμένη.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην θόρυβος ἀπέσπασέ με τῶν σκέψεών μου· στραφεὶς δὲ εἶδον πλῆθὺν γυναικῶν ἐν μεγάλῃ στολῇ, πλῆθος κυρίων κομψῶν, ὠπλισμένων διὰ μεγάλων τηλεσκοπίων. Εἶχον ἐξέλθει ἅπαντες τοῦ κλῆρου καὶ ὥρμησαν εἰς τὰ κάγγελα ἵνα ἴδωσι τὴν νεοελθοῦσαν. Διὰ τῶν ἀνοικτῶν θυρῶν διακρίνει τις τραπέζας πεφορτωμένας τραγήματα καὶ γλυκίσματα ὀρεκτικώτατα — τὰς μικροπρεπείας τοῦ πολιτισμοῦ ἐνώπιον τοῦ ἀγρίου μεγαλείου τῆς φύσεως.

ΙΑ'.

ΓΙΟΣΕΜΙΤΗ.

(Ἀπὸ 13—22 Ἰουνίου).

Τρόπος τοῦ περιηγεῖσθαι. — Μοδέστον. — Μαριπόζα. — Τὸ παρθέρον δάσος. — Τὰ γηραιὰ δένδρα (*big trees*). — Ἡ κοιλάς τοῦ Γιοσεμίτη. — Οἱ μικροὶ καταρράχται. — Κουλτερβίλ.

Ἡ ἐκδρομὴ εἰς τὰ γηραιὰ δένδρα, τὰ *big trees* τῆς Μαριπόζας, καὶ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Γιοσεμίτη δὲν εἶναι πρᾶγμα εὐκόλον· ἐντούτοις οἱ κάτοικοι τοῦ Φρίσκου (ἁγίου Φραγκίσκου) ἤρχισαν νὰ εὐρίσκωσιν αὐτὴν καλὴν. Ὁ ἀξιῶν ὅτι εἶναι κομψὸς τοὺς τρόπους, ὁ σιθόμενος ἑαυτὸν, ὀφείλει, δὲν λέγω νὰ ἔκαμε τὸ ταξίδιον τοῦτο, ἀλλὰ νὰ συνέλαβε τὸ σχέδιον καὶ νὰ ἡγγέλεν εἰς τοὺς φίλους του. Ὀλιγίστους ἀπῆντησα ἐπισκεφθέντας τὰ δυσπρόσιτα ἐκεῖνα μέρη, ἀλλ' ἅπαντες θὰ μεταβῶσι — τὸ προσεχὲς ἔτος. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δρόμους, μόνον τμήματα ὑπάρχουσιν· ἄλλως ταῦτα μετ' οὐ πολὺ θὰ καταστήσῃ περιττὰς ὁ κατασκευαζόμενος σιδηρόδρομος, ὅστις εἶναι προωρισμένος νὰ συνδέσῃ τὰ μεταλλοῦχα μέρη πρὸς τὰς μεγάλας γραμμάς. Ἐντούτοις ὑπάρχει δημόσιος ἄμαξα, οὕσα διαρκῶς πλήρης μεταλλουργῶν, ἧτις ἔρχεται καὶ ἀπέρχεται τακτικῶς.

Πολλὰ λείπουσι πρὸς τέρψιν τοῦ περιηγητοῦ· βοηθοῦσι λοιπὸν ἀλλήλους ὅπως δύνανται. Δύο ἀντίζηλοι ἑταιρεῖται συνέστησαν ὑπηρεσίαν ἁμαξῶν ὅπως ἐνθαρρύνωσι καὶ ἐκμεταλλευθῶσι τὰς ἀγροτικὰς ὁρέξεις τῶν πλουσίων τῆς ὁδοῦ Μογγομερὺ καὶ τῶν ξένων περιηγητῶν οὗς τὰ ἀτμόπλοα τῆς Γιοκουχάμας καὶ ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ φέρουσιν εἰς ἅγιον Φραγκίσκον. Πράκτορες ἀπέρχονται ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἀπὸ ξενοδοχείου εἰς ξενοδοχεῖον, ὅπως σοὶ ἐκθέσωσι τὰ θέλητρα τῶν ἀπροσίτων ἐκεῖνων μερῶν, σοὶ ὑπο-

σχεθῶσιν ἀσφάλειαν καὶ πᾶσαν εὐκολίαν καὶ τέλος λάβωσι τὴν ὑπογραφὴν σου. Ὅταν συμπληρωθῇ ἱκανὸς περιηγητῶν ἀριθμὸς, εἴκοσιν ἕως τριάκοντα, πληρόνεις τὸ γραμματίδιόν σου· ταχυδρομικοὶ ἵπποι πρὸς ἀλλαγὴν στέλλονται εἰς τινὰς ἐπαύλεις (*ranchos*) καὶ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν τίθεται εἰς κίνησιν. Ἡ ἀπόστασις, ἵνα μεταβῇς καὶ ἐπιστρέψῃς, εἶναι 440 μίλλια. Ἀγώγιον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, διὰ τῆς ἀμάξης καὶ ἐφ' ἵππου, ὀγδοήκοντα δολλάρια εἰς χρυσὸν (480 φράγκα). Ἐξ ὅλων τῶν τρόπων τοῦ περιηγεῖσθαι ὁ δεύτερος μοὶ φαίνεται ὁ ἥττον εὐάρεστος. Παραιτεῖσαι τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας σου καὶ διέρχεσαι δέκα περίπου ἡμέρας ἐν στενωπότητι σχέσει πρὸς ἀγνώστους· πλὴν δὲν ἔχεις μέσα ἐκλυγῆς καὶ μόνον οὕτω δύναισαι νὰ μεταβῇς εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Σιέρρα Νεβάδα καὶ νὰ περιηγηθῇς δίχως νὰ ἐκτεθῇς εἰς ἀτοπα, ἴσως εἰς κινδύνους.

(13 Ἰουνίου). Τὴν τετάρτην μετὰ μεσημβρίαν ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐξ ἁγίου Φραγκίσκου· ἀφίνομεν δ' ἐν αὐτῷ τὸν χειμῶνα ὅπως εὕρωμεν τὸ ἔαρ εἰς Ὁακλανδ καὶ τὸ θέρος εἰς τὸν ἐπόμενον σταθμόν. Εἰς Λαθρόπ ἐγκαταλείπομεν τὴν μεγάλην γραμμὴν τοῦ κεντρικοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀκολουθοῦμεν τὴν παράπλευρον ὁδὸν, καλουμένην τμήμα τῆς *Βιζαλίας*, διότι ὀφείλει ν' ἀπολήξῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, κειμένην εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Καλιφορνίας, μεταξὺ *los Angeles* καὶ Σάν Διέγου.

Ἡ Βιζαλία ἔσεται ἡμέραν τινὰ ἢ ἀκμαίᾳ πρωτεύουσα τῆς κομητείας Τουλάρ, ἥτις πάλιν ἔσεται, λέγουσι, πλούσιος σιτοβολών· ἤδη εἶναι γῆ ἀκαλλιέργητος, κεκαλυμμένη ἀπὸ δάση καὶ ἔλη. Ἐνταῦθα ὁ λόγος πάντοτε περὶ τοῦ μέλλοντος. Σήμερον ὁ νέος σιδηρόδρομος, ὅστις θὰ διέλθῃ τὸν ἅγιον Ἰωακείμ καθ' ὅλον τὸ μήκος του, ἵσταται εἰς Μοδέστον, εἴκοσι μίλλια ἀπὸ τοῦ Αθρόπ. Τὸ ξενοδοχεῖον τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως καὶ ὁ πολυάριθμος ὄμιλος ὃν εὐρίσκουσιν, εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξια πράγματα. Ἡδη ἄρχεται τὸ Μεξικόν· νομίζει δέ τις ὅτι ἀπέχει χίλια μίλλια ἀπὸ τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου. Ἄνδρες μὲ ἐπανωφόριον καὶ περικνημίδας ἀνδαλουσιανὰς ἀδολεσχοῦσι καὶ καπνίζουσι πρὸ τῆς θύρας, μεταλλουργοὶ δὲ σπένδοισιν. Ἄπαντες εἰσὶν ὠπλισμένοι καὶ μετὰ μεγάλου κόπου ὁ ἡμέτερος ὁδηγὸς εὐρίσκει δι' ἡμᾶς θέσιν ἐν τῇ κινῇ τραπέζῃ, μεθ' ἧς ἕκαστος ἀπέρχεται εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιόν του· ἀλλὰ τὰ λεπτὰ ἐκ σανίδων διαφράγματα οὐδόλως προστατεύουσιν ἡμᾶς οὔτε κατὰ τοῦ θερμοῦ, οὔτε κατὰ τῆς τὸν ἀέρα μολυνούσης ἀποφορᾶς τοῦ ἀψινθίου καὶ τοῦ καπνοῦ. Μετ' οὐ πολὺ ἡ οἰκία μεταβάλλεται εἰς ἓνα καὶ μέγα κοιτῶνα, τὰς δὲ θορυβώδεις συνδιαλέξεις διαδέχονται οἱ εὐρυθμοὶ καὶ ἐνεργητικοὶ ῥογχαρμοὶ τῶν ἐκπολιτευτῶν τῆς Δύσεως (τῶν δυτικῶν μερῶν).

Ἀπόστασις ἀπὸ ἁγίου Φραγκίσκου εἰς Μοδέστον ἑκατὸν καὶ ἓν μίλλια.

(14 Ἰουνίου). Πρὶν ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος προσκαλοῦσιν ἡμᾶς ὅπως ἐγκλείσωσιν εἰς ἁμάξιον μὲ θρανία, ὅπερ τιτλοφοροῦσι ταχυδρομικὴν ἁμαξάν· (διευθυνόμεθα δὲ κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ ὄρη. Τὸ ἔδαφος — πεδιάδες κεκαλυμμέναι ἀπὸ ἀγρίους σίτους ἢ χόρτα, ἀμφότερα κεκαυμένα ὑπὸ τοῦ ἡλίου — παριστᾷ ὄψιν ἀπείρου τάπητος τεφροῦ, καὶ μεταδίδει εἰς τὸ ὄχημα ἡμῶν κίνησιν πλοίου ἡγκυροβολημένου εἰς θάλασσαν κυματόεσσαν. Πολλοὶ ἐπιβάται ὥχρι-

ωσιν, ὁ δὲ καύσων καὶ ὁ κονιορκτὸς καθίστασι δυσχερεστέραν τὴν θέσιν ἡμῶν. Οὐδ' ἔχνος ὁδοῦ βλέπω. Οἱ τέσσαρες ἵπποι σύρουσιν ἡμᾶς ἡρέμα ἀνὰ μέσον τῶν ἀγρῶν, οὐαὶ δ' ἡμῖν ἂν ἐνίοτε ἐπήρχετο αὐτοῖς ἡ φαντασιοπληξία νὰ καλπάσωσιν. Ὅπόσον εὐχάριστος ἐκδρομή! Καὶ ὁμῶς διασκεδάζει τις. Ὑπάρχουσι τρεῖς ἢ τέσσαρες σπουδαῖοι καὶ σιωπηλοὶ ἄνδρες, Γιάγκη, μετὰ τῶν συζύγων των, καὶ πολυάριθμος οἰκογένεια ἐγκατεστημένη εἰς Ὀμάχαν· ἦν δὲ τοῦτο τὸ θορυβώδες στοιχεῖον — νέαι τις, ὁ τύπος τῶν ὑψηλῆς περιωπῆς κυριῶν, νέοι, ὁ ἀδελφὸς καὶ οἱ φίλοι του, οἱ κομποὶ τῶν ἀπωτάτων δυτικῶν μερῶν· ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις πατήρ καὶ μήτηρ, ἀλλ' εἰσὶ τὰ παρεπόμενα. Δὲν δύναμαι, φαίνεται ὅτι ἐπιποθοῦσι τοῦτο, νὰ λάβω μέρος εἰς τὰς συνδιαλέξεις των, διότι ὀφείλω νὰ περιποιηθῶ τὸν ἀπέναντί μου, πάσχοντα ἐκ ζάλης.

Εἰς Χορνίτας, ὅπου γευματίζουσιν, ἡ νεανίς εἰσῆλθε πρώτη εἰς τὴν αἵθουσαν τοῦ ξενοδοχείου· εἶδον δ' αὐτὴν καταλαβοῦσαν ἄνετον θέσιν, ἐνῶ οἱ γονεῖς τῆς περιπλανῶνται περὶ τὴν τράπεζαν ζητοῦντες μέρος.

Ἐξερχόμενοι τῆς πόλεως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν, ἀνὰ μέσον κεχρυσωμένης, κονιορτώδους καὶ φωτεινῆς σκέπης, τὰ κυανόχροα περίχωρα τῆς Σιέρρα-Μεβάδα· μετ' οὐ πολὺ δὲ ἡ ὁδὸς, διότι ἐνταῦθα ὑπάρχει τοιαύτη, εἰσέρχεται εἰς μικρὰν κοιλάδα. Ἀμφοτέρωθεν ὑψοῦνται τὰ πρῶτα ἀντιστηρίγματα τῶν ὑψηλῶν ὄρεων, συμπλέγματα δὲ ὠραίων ὄρων τέρπουσι τὴν ὄρασιν. Πανταχοῦ βλέπει τις ὁποῖαν καταστροφὴν ἐπέφεραν οἱ μεταλλουργοὶ διὰ τῆς ὑδραυλικῆς μεθόδου. Κατωτέρω εἰσερχόμεθα εἰς τὰ ὄρη.

Τὴν ἑκτὴν ἑσπερινὴν ὥραν φθάνομεν εἰς Μαριπόζαν, ἥτις εἶναι τὸ κέντρον τῶν μάλλον πεφημισμένων μεταλλούχων διαμερισμάτων. Εἰς τὰ πέριξ εὐρηται τὸ περίφημον μέρος ὑπερπαρεχωρήθη τῷ Φρέμοντ. Ἐνταῦθα ἐκέρδησαν καὶ ἀπώλεσαν μεγί-

στας περιουσίας· σήμερον όμως τὰ πράγματα μετεβλήθησαν, ὥς φαίνεται ἐκ τῆς φυσιογνωμίας τῆς πόλεως καὶ τῶν κατοίκων της. Αἱ ἄμαξαι ἡμῶν ἴστανται πρὸ μικροῦ ξενοδοχείου, διατηρουμένου ὑπὸ Γερμανῶν. Ὁ ξενοδόχος καὶ ἡ σύζυγός του, καθὼ συμπατριώτην, μ' ὑπεδέχθησαν ἀνοικταῖς ἀγκάλαις. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ὄμιλος μεταλλουργῶν καὶ ἄλλων ἀνθρώπων, ἀπαισίαν ἔχόντων τὴν ὄψιν, διαφιλονεικοῦσι τὸ δεῖπνόν των πρὸς νέφη μυιῶν, ἡ δὲ πνιγερὰ ἀτμοσφαῖρα ἀποπνέει μεγάλην δυσωδίαν.

Εὐτυχῶς τὴν ἐβδόμην ὥραν ἐπιβαίνομεν καὶ αὖθις τῶν ἄμαξων, αἵτινες ἤδη εἰσὶ μικρὰ ὀχήματα κατάλληλα διὰ τὰς ὀρεινὰς ὁδοὺς· ἐπωφελοῦμαι δὲ τὴν εὐκαιρίαν ὅπως ἀλλάξω συντροφίαν καὶ ἐπιτυχῶς θαυμασίως. Εὐγενὴς γέρον, ὅστις εὐρωπαϊκοὺς ἔχει τρόπους καὶ ὅστις εἰς τοὺς διάφορους σταθμοὺς μ' ἐθεώρει μὲ ἥθος οἰκτιρμῶν, μὲ λαμβάνει ὑπὸ τὴν προστασίαν του· εἶναι δὲ μέγας κάτοχος ἐργοστασίων εἰς Πίττσμπουργ (Πενσυλβανίαν) καὶ συνεχῶς ἐπισκέπτεται τὴν Εὐρώπην. Ἐν ἀποφράδι ὥρα, λέγει, ἔσχε τὴν ἀτυχῆ ἰδέαν νὰ ποιήσῃ ἐκδρομὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Εἰρηνικοῦ, καὶ, πρᾶγμα ἔτι θλιβερώτερον, ν' ἀπέλθῃ ὅπως ἴδῃ τὰ μεγάλα δένδρα τῆς Μαριπόζας. Οἱ συνοδοιπόροι του εἰσὶν εἰς στρατηγὸς τῆς πολιτοφυλακῆς τῆς Βιργινίας, ἀνὴρ καλὸς τὸ φαινόμενον καὶ, ὅπως οἱ πλεῖστοι τῶν Νοτίων, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, οὐδὲς του καὶ ἕτερος νέος. Δεκτὸς γενόμενος ἐν τῷ ὁμίλῳ τούτῳ, μὴ ὦν ὑποχρεωμένος νὰ κρατῶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χονδροῦ κυρίου τοῦ Χαμσάιρ (τοῦ ὑπὸ ζάλης πᾶσχοντος), οὔτε νὰ συνδιαλέγωμαι πρὸς τὴν πονηρὰν δεσποινίδα τῆς Ὁμάχας, ἀναπνέω μᾶλλον ἐλευθέρως καὶ δύναμαι ν' ἀπολαύσω ἀνέτως τὴν δρόσον τῆς ἑσπέρας καὶ τὴν καλλονὴν τῆς χώρας. Ἡ ὁδὸς εἰσδύει εἰς στενὴν φάραγγα κεκαλυμμένην ὑπὸ λαμπρῶν κωνοφόρων φυτῶν, ἀκολουθεῖ τὰ σχίσματα αὐτῆς καὶ τρέπεται εἰς τὸ δάσος. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ πεδιάς τῆς

Καλιφορνίας, κιτρίνη, ὠχρὰ, ἐστιγμένη μὲ μέλανα χρώματα, φαίνεται ἀνὰ μέσον τῶν ἀδένδρων μερῶν ἢ ἄνω τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων, τῶν μαγικῶς κεχρυσωμένων κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ὑπὸ τοῦ δύνοντος ἡλίου· ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα νύξ ἀποδεικνύει μεγαλύτερον τὸ σκότος ἐν τῷ δάσει. Τέλος, τὴν ἐνάτην ὥραν ἀμυδραὶ ἀκτῖνες φωτὸς καὶ αἱ λυσσώδεις ὕλα καὶ πολλῶν κοινῶν δηλουσιν ὅτι ἀφίχθημεν εἰς τὸν πρὸς θν ὄρον.

Εὐρισκόμεθα ἐν μέσῳ δάσους παρθένου, εἰς τὴν ἐπαυλιν τῶν K. K. White et Hatches, εὐπόρων γεωργῶν ὑποδεχαμένων περιηγητάς. Ἡ οἰκία ἔχει ὄψιν κορυφοῦ πύργου, τὰ δὲ δωμάτια βλέπουσι πρὸς τὸν ὑελόφρακτον κῆπον. Λύχνος φωτίζει τὴν μικρὰν αἴθουσαν, ἥτις εἶναι φιλαρέσκως ὑπρεπισμένη. Τὸ δεῖπνον φαίνεται ἄριστον, διότι τὰ πάντα ἀρέσκουσιν εἰς τοὺς πεινῶντας, μὲ θέλγει δὲ κυρίως ἡ οἰκοδέσποινα, ἥτις ἔσχε τὴν καλοκαγαθίαν νὰ μοι παραχωρήσῃ τὸν κοιτῶνά της, πρότυπον καθαριότητος καὶ κομψότητος, λαμπρῶς ὑπρεπισμένον, ἔχοντα κιθάραν, κτλ. . . .

Ἀπὸ Μοδέστου μέχρι τῆς ἐκτύλεως τῶν K. K. White καὶ Hatches ἡ ἀπόστασις εἶναι ὀγδοήκοντα ὀκτὼ μίλλια.

(15 Ἰουνίου). Τὸ ἄσμα τῶν πτηνῶν, μουσικὴ συμφωνία ἥτις φαίνεται κατερχομένη ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἡ διὰ τῆς κινητῆς θύρας εἰσερχομένη δρόσος ἀφυπνίζουσιν ἡμᾶς, περὶ ὥραν δὲ ἕκτην καὶ ἡμίσειαν ἐπιβαίνομεν τῶν ἄμαξων. Ἡ ὁδὸς ὑψοῦται ταχέως καὶ οἱ ἐπιβάται διασπείρονται εἰς τὰς μικρὰς ἀτραποὺς τὰς σχηματισθείσας ὑπὸ τῶν ὑδάτων κατὰ τὴν βροχερὰν ὥραν. Τὸ δάσος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πυκνότερον γίνεται, μόλις δὲ εἰσδύει ὁ ἥλιος εἰς τὸν γαυθικὸν τοῦτον θόλον, τὸν ὑποστηριζόμενον ὑπὸ μυρίων ἐρυθρῶν στηλῶν, τῶν ὑψηλῶν, λεῖων ἢ ῥαβδωτῶν, αἵτινες εἰς θαυμασίον ὕψος κρύπτουσι τὰς κορυφὰς των εἰς θόλον φύλλων. Τὰ λόχμια βρίθουσιν ἐν τῇ

σκιᾷ. Εἰς τὸ βάθος τῶν φαράγγων ὑπάρχει μέλαν βάθος, ἀόρατον καθ' ὅλα τὰ μέρη, τῇδε κακείσε δὲ ἀντανακλάσεις τρομώδεις διαχέουσιν ἀμυδράς καὶ ἀβεβαίους λάμψεις ἐπὶ τῶν ἀνθούτων θάμνων, ἐπὶ τῶν ποικιλοχρόων ἀζαλεῶν, διαφόρων ἄλλων ἀνθέων καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων. Παρέχει τὸ λυκαυγὲς διαδέχεται καὶ αὖθις ἡ νύξ· αἴφνης ὅμως δι' ἀοράτου τινὸς ὀπῆς ὁ ἥλιος ἐκπέμπει τὴν λαμπρὰν αὐτοῦ λάμψιν· τότε δὲ, ὑπὸ βροχὴν χρυσοῦ κινιρτοῦ, τὸ δάσος ἐκθέτει ἅπασαν τὴν μεγαλοπρέπειάν του.

Ὅποια ἄρά γε εἰσὶ τὰ δένδρα ταῦτα ἅτινα διὰ τῶν διαστάσεων των καθίστανται σεβαστὰ καὶ διὰ τῆς ποικιλίας των τέρπουσι τὴν ὄρασιν; Ἀναγνωρίζω τὰς ἡμετέρας ἐν Εὐρώπῃ δρύς, τὰς ἡμετέρας σφενδάμνους, πολλὰ ἄλλα δένδρα τοῦ ἡμετέρου ἡμισφαιρίου, ἀλλ' ὑπερισχύει ἡ ποικιλία τῶν κωνοφόρων, ἡ ἰδιάζουσα τῇ Καλιφορνίᾳ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὄρη, εὐρισκόμεθα μὲν ἐν αὐτοῖς, πλὴν δὲν τὰ βλέπομεν. Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τινὰ κορυφὴν (5300 πόδας ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης) χάρις εἰς κίνησιν τοῦ ἐδάφους ἐδυνήθημεν νὰ ρίψωμεν τελευταῖον βλέμμα εἰς τὴν πεδιάδα ἧτις, δι' ὀπτικῆς ἀπάτης, φαίνεται ὑψουμένη ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ὡς ψιᾶθος ἀνηρτημένη ἀπὸ τοίχου. Κυανόχρου κεντητὸν κρᾶσπεδον ἐπιτρέπει νὰ μαντεύσωμεν τὴν ἐν τῷ μέσῳ ἄλυσιν καὶ πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τὴν τῆς ἀκτῆς. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πεπληρωμένη ἀπὸ ἀτμοῦς διαφανεῖς, γῆ δὲ καὶ οὐρανὸς συγχέονται. Πρὸς ἀνατολὰς, πρὸ τῶν ἡμετέρων ποδῶν καὶ πρὸς τὸ μέρος τῆς Σιέρα Νεβάδα, ἧς ἀνῆλθομεν τὴν πρώτην βαθμίδα, βλέπομεν τὰς κορυφὰς δένδρων, ἄνω δὲ ἡμῶν ἐρυθρὰ στελέχη περιβεβλημένα παχεῖαν χλόην. Βράχων οὐδὲν βλέπομεν ἵχνος, ἐκτὸς σπανίων καὶ χαμηλῶν μελάνων γρανιτῶν. Ἐν ταῦθα, ὅπως καὶ βορειότερον, εἰς τὸ μέρος ὅθεν διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος, ἡ Σιέρα Νεβάδα διὰ τῶν μακρῶν καὶ στρουγγύλων

γραμμῶν τῆς ἀναπολεῖ μᾶλλον τὰ ἱούρα ἢ τὰς ἄλπεις.

Τὴν δεκάτην ὥραν καταβαίνομεν εἰς μικρὰν κυκλοειδῆ κοιλάδα, πλατυτάτην καὶ χλοερὰν. Ἐκοψαν τὰ ἄλλα δένδρα καὶ ἀφῆκαν μόνον μεγαλοπρεπεῖς τινὰς ἐλάτας. Ἡ ἐπαυλις τοῦ Κ. Κλάρκς δεικνύει πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἄκρον πολιτισμόν· ἐνταῦθα δ' ὡσαύτως λήγει ἡ κατ' εὐφημισμὸν καλουμένη ἀμαξιτὴ ὁδός. Οὐδὲν καταπληκτικώτερον ἢ ἡ ἀντίφασις μεταξὺ τῶν οἰκίσκων τοῦ φιλοξενούντος ἡμᾶς καὶ τῶν τούτους σκιαζόντων γιγάντων (δένδρων).

Ἐκ τῆς ἐπαύλεως τοῦ φυτουργοῦ τούτου μέχρι τῶν μεγάλων δένδρων ἡ ἀπόστασις εἶναι δύο μίλλια· ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ περιμείνωμεν τὴν ἄφιξιν τῶν προσώπων ἅτινα τὴν πρωτὴν ταύτην κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἡμῶν ἐφροντίσαμεν νὰ ἀφήσωμεν ὀπισθεν, τὸν χονδρὸν κύριον μετὰ τῆς συντροφίας του καὶ τῶν ἐξ Ὀμάχας, τῆς νεάνιδος μετὰ τῶν λάτρων αὐτῆς, τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῶν γονέων τῆς. Τέλος, ἅπαντες συνῆλθον καὶ ἐξεκινήσαμεν, ἱππεύοντες μικροὺς Ἰνδικοὺς ἵππους.

Τὰ μεγάλα δένδρα τῆς Μαριπόζης ἀποδεικνύονται ἄξια τῆς φήμης των. Νόμος ψηφισθεὶς ὑπὸ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῆς Πολιτείας θέτει τὸ διαμέρισμα τοῦτο ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς κερδοσκοπίας καὶ τῶν ἐρημώσεων τῶν μεταλλουργῶν· δυστυχῶς ὅμως δὲν δύναται νὰ προστατεύσῃ αὐτὸ κατὰ τῶν πυρκαϊῶν, ὧν αὐτουργοὶ εἰσὶν οἱ Ἰνδοί. Οὐδὲν τῶν δένδρων τούτων δύναται νὰ κοπῇ· ὑπάρχουσι δὲ ἄνω τῶν τετρακοσίων ἅτινα, χάρις εἰς διάμετρον ἐπέκεινα τῶν 30 ποδῶν, εἰς περιφέρειαν πλεον τῶν 90 ποδῶν καὶ εἰς ὕψος σχεδὸν ἢ πλεον τῶν 300 ποδῶν, εἰσὶ τετιμημένα διὰ τοῦ ὀνόματος *big-trees*. Πολλὰ ἀπέβαλαν τὴν στεφάνην των ἢ ἐν μέρει κατεστράφησαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς, τῆς μάστιγος ταύτης τῶν δασῶν τῆς Καλιφορνίας. Ἀλλὰ, καταρριφθέντα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, κεῖνται εἰς τὴν γῆν καὶ καλύπτονται ἤδη ἀπὸ ἀναρριχητικῆς ἢ ἔρποντα φυτὰ καὶ νέους βλαστοῦς φυ-

ομένους παρὰ τὰ γιγαντιαία ταῦτα πτώματα. Ἐν τῶν στελεχῶν τούτων, κοίλον ὄν, ἀποτελεῖ φυσικὴν ὑπόγειον ὁδὸν διήλθομεν δ' αὐτὸ ἐφιπποι καθ' ὅλον τὸ μήκος δίχως νὰ κλίνωμεν τὴν κεφαλὴν. Εἰς ἑτερον δένδρον, ἔρθιον καὶ χλοερὸν ἔτι, δύναται νὰ εἰέλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἵππευς καὶ νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῆς αὐτῆς ὁπῆς. Τὰ δύο ταῦτα δένδρα ἀποτελοῦσι τὸ μέγα θέλημα τῶν περιηγητῶν. Ὅπως οἱ Ῥώσσοι προσκυνηταί, οἱ βαπτισθέντες εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου, οὕτως οἱ περιηγηταί, ἀφ' οὗ διήλθον διὰ τῆς ὑπογείου ὁδοῦ ἐνδὲς τῶν στελεχῶν τούτων καὶ ἐπεσκέφθησαν ἐφιπποι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἑτέρου, ἔχουσιν ἀναπεπαυμένην τὴν συνείδησιν ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὸ καθήκον των, καὶ μόνον περὶ ἀναχωρήσεως διανοοῦνται. Τὰ μέγιστα τῶν δένδρων τούτων ἐκοσμήθησαν διὰ τῶν ὀνομάτων διαφόρων ἐνδόξων ἀνδρῶν· ἐν δὲ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: Φερδινάνδος Λεσέψ.

Τὸ ἔδαφος, εἰς ὃ ἡ φύσις εὐηρεστήθη νὰ δημιουργήσῃ τοὺς γίγαντας τούτους, καίται 8 χιλιάδας πόδας ἄνω τῆς θαλάσσης καὶ εἶναι κοίλωμα τοῦ ὅρου κεκαλυμμένον ἀπὸ πυκνὸν παρθένον ὄσπρος. Ἀπασαί αἱ γενεαὶ συνθλίβονται ἐν αὐτῷ ἢ μὲν παρὰ τὴν δὲ, ἀπὸ τοῦ μόλις ἐκκολαφθέντος σπόρου μέχρι τῶν πατριαρχῶν, εἰς οὗς ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ ἀποδίδει χιλιάδας ἐτῶν. Ὁ θάνατος καὶ αἱ ἀσθενεῖαι οὐδενὸς δημιουργήματος φεῖδονται, καὶ ἐνταῦθα δ' ὥσαύτως εὐρίσκει τις εἰς ἕκαστον βῆμα τὰ ἔχνη τοῦ καταστρεπτικοῦ ἔργου των. Ὑπάρχουσι στελέχη, ὧν ὁ βίος προδήλως ἐσθίεσθαι βαθυμυθὸν καὶ φυσικῶς· πλὴν ὑπάρχουσιν ὥσαύτως καὶ νεαρά δένδρῶν ἅτινα φθίνουσιν ἄνευ γνωστῆς αἰτίας· ὑπάρχουσι δένδρα πάσης ἡλικίας ἅτινα ὁ κεραυνὸς, τὸ πῦρ τῶν Ἐρυθροδέρμων ἢ ἡ θύελλα κατέστρεψεν πρωτῶς. Ἀλλὰ τὰ ζῶντα ἀποτελοῦσι τὴν πλειονότητα. Τὰ *big trees*, οἰκογενείας κίονοφόρων μὲ λείαν στέλεχος, ἔχοντα ὀριζοντίως καὶ σχετικῶς βραχεῖς κλάδους, εἰσὶ γνωστότατα ἐν Εὐρώπῃ καὶ τινὰ εὐρηνται εἰς τοὺς βοτανικοὺς κήπους

καὶ εἰς πολλοὺς ἰδιωτικοὺς κήπους. Ὁ ταῦτα ἀνακαλύψας Ἀγγλος ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ ἐν Εὐρώπῃ μείναν ὄνομα *Οὐλεγκτώγια*. (α) Ὁ ὀρισμὸς οὗτος, ἀντιπαθητικὸς εἰς τοὺς Ἀμερικανούς, μετεβλήθη εἰς *Σεκουόια γιγαντιαία* (*Sequoia gigantea*), ἐκ τοῦ ὀνόματος Ἰνδοῦ ἀρχηγοῦ, ἐκ Πενσυλβανίας, νομίζω, ὅστις εἶχε διακριθῇ διὰ τὴν πρὸς τοὺς λευκοὺς φιλίαν του καὶ τῶς ἐκπολιτευτικὰς τάσεις του. Αἱ σεκουόια θὰ παρῆγον λαμπρότερον θέαμα ἂν διατέλουν μεμονωμέναι ἀντὶ νὰ περιβάλλωνται ὑπὸ ἄλλων δένδρων, ὧν πολλὰ ἀπέκτισαν σχεδὸν τὰς αὐτὰς διαστάσεις. Ἄνευ δὲ τῆς βοήθειας τοῦ ὁδηγοῦ, θ' ἀπέβαινε δυσχερὲς, ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ διακρίνῃ τις ἐκεῖνας ἀπὸ τὰς τελευταίας. Τὸ μέγα, τὸ ἀτελεύτητον γόητρον τῶν μερῶν τούτων ἔγκειται ἐν τῇ ποιητικῇ καλλονῇ τῆς θέσεως καὶ ἐν τῇ καταπληκτικῇ δυνάμει τῆς φύσεως.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ποίησιν ἔρχεται ὁ πεζὸς λόγος. Ἡ καλύβη τοῦ Κ. Κλάρκς εἶναι πεπληρωμένη. Ὅμιλος περιηγητῶν, τρεπομένων τὴν ἀντίθετον ὁδὸν, εἶχεν ἔλθει ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Γιοσεμίτη καὶ θὰ συμμεθέξῃ μεθ' ἡμῶν τῶν ὀλίγων δωματίων τῆς οἰκίας. Ἡ μικρὰ αἴθουσα καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ δαλοφράκτου κήπου βρῖθουσιν ἀνθρώπων, διότι ἡ χλόη τῶν παρθένων δασῶν ὀλίγον ὁμοιάζει πρὸς τοὺς λειμῶνας τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν. Ὅπως περιπατήσῃ τις ἐν αὐτῇ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἐπίτηδες ὑποδήματα, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὄψεων, οἷτινες δὲν εἶναι μὲν βόες συσφιγκτῆρες, ἀλλ' οὐς προτιμᾷ τις ν' ἀποφεύγῃ. Αἱ μὲν κυρίαὶ κατέχουσι τὰ θρανία, οἱ δὲ ἄνδρες κἀθηνται εἰς τὸ σινδῶμα ἢ στηρίζονται εἰς δοκοὺς. Ἡ κομψὴ καὶ ἐριστότροπος νεανὺς κατέκτισεν ἤδη τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας· διὰ τῶν βλεμμάτων, τῶν χειρονομιῶν, τῶν ἐπαγωγῶν τρόπων τῆς, τῶν θορυβωδῶν γελώτων, ἐν ἀνάγκῃ διὰ λέξεων

(α) Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ διασήμευ Ἀγγλοῦ στρατηγοῦ Οὐλεγκτῶνος, τοῦ νικησαντος Ναπολέοντα τὸν Α'. — Σ. Μ.

ἐπιτακτικῶν, δηκτικῶν, κατορθοῖ νὰ ἐλάβῃ αὐτοὺς καὶ νὰ τηρῇ πλησίον της . . .

Ἀπόστασις ἀπὸ τῆς ἐπαύλεως τοῦ *White* καὶ *Hatches* μέχρι τοῦ Κλάρκς 24 μίλλια· μέχρι τῶν μεγάλων δένδρων καὶ ἐπιστροφὴ 42 μίλλια.

(16 Ἰουνίου). Τὴν ἐξοδόμην ἐωθινὴν ὥραν ἱππεύσαμεν. Χάρις εἰς εἰδικὸν ὁδηγόν, ὃν ἐδυνήθημεν νὰ εὗρωμεν, ἀφίνομεν ὀπίσω τὴν συνοδίαν. Ἀπὸ τοῦ ἀγίου Φραγκίσκου εἶχομεν βαδίσει πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ, ἥδη δὲ διεσπυνόμεθα πρὸς ἄρκτον. Ἡ ὁδὸς, ἀτραπὸς στενὴ μὲν ἀλλὰ κεκαλυμμένη ὑπὸ βρύων καὶ μὴ ἔχουσα λίθους, ὑψοῦται βαθμῆδόν πρὸς τὴν κορυφὴν ἣτις χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Γιοσεμίτη. Περὶ ἡμᾶς τὸ δάσος, τὸ ἐπίσης πυκνὸν καὶ ἀκμαῖον ὅσον καὶ ἐκεῖνο εἰς ὃ χθὲς διήλθομεν, ἐκτείνει τὰ πλούτη του καὶ μεταδίδει μακρὰν τὰς ῥητινώδεις εὐωδίας του. Εἰς διάφορα μέρη λεπταὶ στήλαι καπνοῦ ἀνέρχονται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐραῖα δένδρα, κατὰ τὸ ἥμισυ καταναλωθέντα ὑπὸ πυρκαϊᾶς ἦν μόνον ῥαγδαῖαι βροχαὶ ἐδύναντο νὰ σβέσωσι, κλίνουσι στένοντα ἐπὶ πελωρίων στελεχῶν κειμένων μεταξὺ θάμνων καὶ ἥδη ἐν μέρει ἀσβεστοποιημένων ὑπὸ τῶν φλογῶν. Πανταχοῦ αἱ διαφοραὶ ἡλικίαι παρουσιάζονται αἱ μὲν παρὰ τὰς δέ. Εἰς τὰ παρθένα δάση γεννῶνται, αὐξάνονται, ζῶσι, φθίνουσι καὶ θνήσκουσιν οἰκογενεακῶς. Τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἀνέβημεν εἰς ὕψος ἐπτὰ χιλιάδων ποδῶν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ἐν τῷ μονήρει δὲ τούτῳ χώρῳ ὑπάρχει ἐαρινὴ καλύβη ἐν ᾗ κατοικεῖ φυτουργὸς μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Ὀνομάζεται δὲ τὸ μέρος *Οἰκία τῆς μέσης ὁδοῦ* (*Half-way-house*), διότι εὕρηται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τῆς ἐπαύλεως Κλάρκς καὶ τῆς εἰσόδου τῆς περιφήμου κοιλάδος. Ὁ καύσων εἶναι ἀφόρητος.

Μετὰ τριῶν ὥρῶν ἀνάπαυλάν, ὠδεύσαμεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας—πάντοτε εἰς τὸ δάσος—καὶ ἀφίχθημεν εἰς τὰ χεῖλη βεράθρου. Δισ-

χίλια μίλλια κάτω ἡμῶν, εἰς βάθῃ ἄτινα περιβάλλουσιν ἤδη αἱ σκιαὶ τῶν ὀρέων, ἐλίσσεται λευκὸν ῥυάκιον· ὁ ποταμὸς δ' οὗτος ἢ μάλλον ὁ πλατὺς χεῖμαρρος εἶναι ὁ Μερσέδ (*Merced*). Ἡ βαθεῖα αὕτη ῥωγὰς, ἡ στενὴ, τεταραγμένη καὶ πλήρης φυτῶν, δένδρων κωνοειδῶν, ἐλίγων μόνον ὄντων μικροτέρων τῶν μεγάλων δένδρων τῆς Μαριπόζας, εἶναι ἡ κοιλάς τοῦ Γιοσεμίτη, ὁ σκοπὸς τῆς ὁδοιπορίας μας. Τὸ ἔσχατον ὕψος, ὅπερ χρησιμεύει ὡς ἀστεροσκοπεῖον, ὠνομάσθη κορυφὴ τῆς *Ἐμπνεύσεως*. Ἀπέναντι ἡμῶν, πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Γιοσεμίτη, εἰς μόνος καὶ πελώριος ὄγκος γρανίτου σχεδὸν τετραγώνου κατακρημνίζει τὰς καθέτους πλευράς του εἰς τὴν κοιλάδα· ἀπεκάλεσαν δὲ τοῦτον οἱ Μεξικανοὶ *Πολίταρον* (*El Capitan*). Ἀποτέρω πρὸς τὸ βορειοανατολικόν, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῆς ἀβύσσου, προεξέχουσι βράχοι, ἐπιχώματα, καταστρώματα, κείμενα ἐπὶ λείων καὶ σχεδὸν ὀριζοντίων τειχῶν· τῇδε κακεῖσε δὲ στενὰ ἐναέρια ἐπιχώματα κοσμοῦνται ἀπὸ σειρᾶς ἐλατῶν. Εἰς τὸ βάθος, πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ὁ ὀρίζων περιορίζεται ὑπὸ βράχου ἐκ γρανίτου, λίαν πλησίον κειμένου κατὰ τὸ φαινόμενον, καὶ ὄντας ὑψηλοτέρου τῶν περὶ τὴν κοιλάδα ὀρέων· αἱ κορυφαὶ δὲ τούτου φαίνονται ὅτι εἰσὶ μεμιγμέναι καὶ παρέχουσιν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν μίαν καὶ μόνην γραμμὴν σχεδὸν εὐθείαν καὶ ὀριζόντιον. Καθ' ἃ λέγουσιν ἡμῖν, εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῆς Σιέρρα Νεβάδα.

Καταβαίνομεν διὰ στενῆς, πετρώδους καὶ κατωφεροῦς ἀτραποῦ, ἣτις οὐδαμοῦ εἶναι σκοτοματική· παρακολουθεῖ δὲ τὸν βράχον τῆς *Ἐμπνεύσεως* καὶ εἰσδύει κατωτέρω εἰς τὸ δάσος. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνὰ μέσον τοῦ φυλλώματος βλέπομεν τὸ ἀφρόεν ὕδωρ τῶν καταρρακτῶν, ὧν ὁ θόρυβος ἀδιαλείπτως παρακολουθεῖ ἡμᾶς· εἰς δὲ τῶν καταρρακτῶν τούτων, καλούμενος *Ἀρραδωρισμέρος* (*Bridall fall*) πίπτει εἰς μίαν στήλην ἐξ ὕψους ἐννεακοσίων ποδῶν. Ἐδέησε νὰ περιπατήσωμεν δύο ὥρας ὅπως

φθάσωμεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Μερσέδ καὶ ἐκείθεν μίαν ὥραν ὅπως ἀφίχθωμεν εἰς τὸ κατάλυμα ἡμῶν.

Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς ἐπαύλεως τοῦ Κλάρκ εἰς Γιοσεμίτη εἶναι εἰκοσιτέσσαρα μίλλια.

(47 Ἰουνίου). Τὸ νομοθετικὸν σῶμα τῆς Καλιφορνίας ἔσχε τὴν εὐτυχὴν ἰδέαν νὰ ἀγοράσῃ ὑπὲρ τῆς Πολιτείας τὴν κοιλάδα τοῦ Γιοσεμίτη καὶ ν' ἀποκλείσῃ αὐτῆς τοὺς μεταλλουργούς. Ὅπως διατηρήσῃ ἄθικτον τὴν καλλονὴν τῶν μερῶν τούτων παρητήθη τῶν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς θησαυρῶν.

Τρεῖς ἄποικοι ἐπέτυχον τὴν ἄδειαν νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν κοιλάδα· ἐκτὸς δὲ τῶν προϊόντων ἄτινα πορίζονται ἐκ τῶν ἀγρῶν τῶν ὠφελοῦνται καὶ τὰ δολλάρια ἄτινα οἱ περιηγῆται, οἱ ἄχρι τοῦδε ὀλίγοι, δωροῦσιν αὐτοῖς. Χάρις εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους εὗρίσκεις εἰς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ταύτην γωνίαν ἀπλὴν τροφήν καὶ καταφύγιον. Κατὰ τὰς θερμότερας ἡμέρας τοῦ ἡλίου, ἐκτὸς ἂν προτιμᾷς τὴν σκιὰν τοῦ δάσους τοῦ παρὰ τὰς οἰκίας, μένεις ἐν τῷ ὑελοφράκτῳ κήπῳ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ἀγροτικῶν θρανίων. Ἀπέναντί σου κατέρχεται ὁ Γιοσεμίτη ἐκ τῆς κορυφῆς βράχου ἔχοντος ὕψος δύο χιλιάδων καὶ ἑξακοσίων ποδῶν· εἶναι δ' οὗτος ὁ περίφημος καταρράκτης, εἰς τῶν μεγαλητέρων, νομίζω, ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἡ δόξα τῆς κοιλάδος, καὶ διαιρεῖται εἰς τρία, ὧν τὸ ὑψηλότερον εἶναι χίλιοι ἑξακόσιοι πόδες. Ἡ πίεσις τῆς ἀτμοσφαίρας, ἡ παραγομένη ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ ὕδατος, καὶ ἡ ἐνέργεια ρεύματος ὀφειλομένου εἰς τὸν κάθετον σχηματισμὸν τοῦ βράχου, ἀναχαιτίζουσι τὴν κάθοδον τοῦ ἀφρόεντος ὕγρου καὶ δίδουσιν αὐτῷ σχῆμα ἀπειραρίθμων ἀλεξιπτῶτων. Ὅταν ᾗται αἰθρία, κρότος κεραυνοῦ, μετρίαζόμενος ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως, μιγνύεται πρὸς τὸν θόρυβον τοῦ δάσους. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου στρογγύλοι γρανίται ἀποτελοῦσιν ἀμφιθέ-

ατρον· κατὰ τούτων δὲ συντρίβεται ὁ ὄγκος οὗτος τοῦ ὕδατος.

Ὁ περιηγητὴς ὁ ἐρχόμενος μακρόθεν ὅπως ἀπολαύσῃ τὰς ἐρημίας δάσους παρθένου ταχέως ἀπαυδεῖ ἐκ τῶν κοινῶν συνδιαλέξεων ἀγνώστων ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν θορυβωδῶν συζητήσεων νέων μὴ συμπληρωσάντων τὴν ἀγωγὴν των. Ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης οἱ πάντες συνηνώθημεν· διαιρεθέντες δὲ εἰς τρεῖς ὀμίλους, ἐπιβάντες μικρῶν ἵππων καὶ ὀδηγοῦμενοι ὑπὸ τῶν ἐνοικιαστῶν τούτων οἱ φίλοι μου ἀνεχώρησαν ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὰ θαυμάσια τοῦ Γιοσεμίτη, τοὺς διαφόρους καταρράκτας, τὴν *Λίμνην-κάτοπτρον*, τοὺς βράχους τῆς *μητροπόλεως*. Ἐγὼ σκοπεύω νὰ ἴδω ὅ,τι μ' ἐλκύει, καὶ νὰ τὸ ἴδω μόνος, μάλιστα ἄνευ ὀδηγοῦ. Ὁ οἰκοδεσπότης ἔχει ἥθος πατριαρχικόν, ὕπερ μ' ἀρέσκει· ἐκτὸς δὲ τοῦ ζητήματος τῶν δολλαρίων, μοὶ ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην. Ζητῶ παρ' αὐτοῦ συμβουλήν. «Ἡ κοιλάς, λέγει, γέμει ὄφρων, ἄρκτων καὶ ἰνδῶν, ἀλλ' οἱ μὲν ἰνδοὶ εἰσὶ φίλοι, οἱ δὲ ὄφεις καὶ αἱ ἄρκτοι δὲν θὰ σὲ βλάψωσιν, ἐκτὸς ἂν προσβάλῃς. Ἀπόφυγε τὰ βρύα καὶ τὰ πυκνὰ χόρτα ὅπως μὴ πατήσης ἐρπετὸν, καὶ ἄγε ἐν εἰρήνῃ.»

Χονδροειδῆς γέφυρα ζευγνύει τὸν Μερσέδ. Τὰ διαυγῆ καὶ πρασινόχροα ὕδατα τοῦ χειμάρρου τούτου, ὅστις γέμει τρωκτῶν (πεστροφῶν), ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην μου τὸ *Γκρουνδλτράουν* (*Grundltraun*), ὁ Πλοίαρχος τὸ Μπακενστάιν (*Backenstein*), καὶ ἡ ὑψηλὴ κορυφὴ τῆς Σιέρρα Νεβάδα τὸ *Τοδτεγγεμπίργε* (*Todtlengebirge*), ὁρμώμεον ἐκ τοῦ Ἀουσέ. Εἶναι ἡ κοιλάς τῆς Στυρίας ὁρμώμενη διὰ διόπτρας. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ Ἀουσέ (*Aussee*) στερεῖται καταρρακτῶν καὶ τὸ Γιοσεμίτη λιμνῶν, ἀλλ' ἡ ὁμοιότης εἶναι καταπληκτικὴ· τὰ αὐτὰ διαυγῆ ὕδατα βλέπει τις καὶ τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ τῆς μειδιώσης βλαστήσεως τῆς κοιλάδος καὶ τῆς αὐστηρᾶς γυμνότητος τῶν ὑπερκειμένων βράχων, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ πάντα ἐνταῦθα εἶναι κολοσσαῖα. Εἰς τὰς ἐλβετικὰς Ἀλπεις ἡ ὁμοιότης